

**Instytut Turystyki
Szkola Główna Turystyki i Rekreacji**

**RACHUNEK SATELITARNY
TURYSTYKI DLA POLSKI
2011**

Wersja pełna

Warszawa 2013

Redaktor naukowy:
prof. dr hab. Ewa Dziędzic

Autorzy tekstu:
prof. dr hab. Ewa Dziędzic
dr Magdalena Kachniewska
dr Krzysztof Łopaciński
dr Teresa Skalska

Praca wykonana na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki

Instytut Turystyki
Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji
ul. Chodakowska 50, 03-816 Warszawa
tel. 22 256-88-714, fax 22 457-23-86
e-mail: it@intur.com.pl; rektoratsgtir@vistula.edu.pl

Spis treści

WSTĘP	7
1. ŹRÓDŁA I ZAKRES INFORMACJI STATYSTYCZNEJ W RST DLA POLSKI	9
1.1 Podstawowe założenia metodologiczne	9
1.2 Spożycie turystyczne	11
1.3. Podaż turystyczna i pracujący	14
1.4. Metodologia inwestycji i środków trwałych.....	14
2. SPOŻYCIE TURYSTYCZNE	17
3. TURYSTYCZNA PRODUKCJA GLOBALNA, WARTOŚĆ DODANA I UDZIAŁ TURYSTYKI W TWORZENIU PKB	29
3.1. Charakterystyka produkcji globalnej i podaży produktów turystycznych w 2011 roku	29
3.2 Charakterystyka wkładu turystyki w tworzenie wartości dodanej i PKB.....	31
4. CHARAKTERYSTYKA SIŁY ROBOCZEJ W DZIAŁALNOŚCI TURYS- TYCZNEJ W 2011 ROKU	35
5. NAKŁADY INWESTYCYJNE W CHARAKTERYSTYCZNYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI TURYSTYCZNEJ W 2011 ROKU	41
5.1. Nakłady inwestycyjne.....	41
5.2. Wartość brutto środków trwałych w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2011 roku.....	44
6. UWAGI KOŃCOWE	47
TABLICE 2011	49

Spis wykresów i tablic

Wykres 2.1.	Struktura spożycia turystycznego w 2011 roku według grup konsumentów	17
Wykres 2.2.	Struktura spożycia turystycznego ogółem w 2011 r. według produktów	18
Wykres 2.3.	Wydatki nierezydentów w 2011 roku według produktów	19
Wykres 2.4.	Struktura spożycia turystycznego nierezydentów w 2011 roku.....	22
Wykres 2.5.	Wydatki w turystyce krajowej według produktów w 2011 roku	23
Wykres 2.6.	Wydatki w turystyce krajowej w 2011 roku według rodzajów odwiedzających i typów podróży	24
Wykres 2.7.	Struktura wydatków w turystyce krajowej według produktów i typów podróży (w %)	25
Wykres 2.8.	Krajowe spożycie turystyczne w 2011 roku według produktów i grup nabywców	26
Wykres 2.9.	Wydatki w turystyce wyjazdowej według produktów (2011 r.)	26
Wykres 3.1.	Struktura całkowitej produkcji turystycznej w 2011 r. według typów działalności, ceny bazowe.....	30
Wykres 3.2.	Wkład poszczególnych CRDT w całkowitą produkcję turystyczną w 2011 roku, ceny bazowe	31
Wykres 3.3.	Struktura turystycznej wartości dodanej w 2011 r. według miejsca wytworzenia.....	32
Wykres 3.4.	Udział poszczególnych rodzajów działalności w tworzeniu turystycznej wartości dodanej w 2011 roku	33
Wykres 4.1.	Pracujący w turystyce w 2011 roku (wszystkie jednostki)	36
Wykres 4.2.	Samozatrudnieni w turystyce w 2011 roku (wszystkie jednostki).....	37
Wykres 4.3.	Pracujący w turystyce w 2011 roku według płci (wszystkie jednostki).....	38
Wykres 4.4.	Samozatrudnieni w turystyce w 2011 roku według płci (wszystkie jednostki).....	39
Wykres 5.1.	Udział wybranych grup działalności w nakładach inwestycyjnych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku.....	42
Wykres 5.2.	Domy letniskowe i domki wakacyjne oraz rezydencje wiejskie.....	42
Wykres 5.3.	Udział wybranych grup działalności w wartości brutto środków trwałych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2005 roku.....	45
Tablica 4.1.	Pracujący w turystyce, stan na 31 XII 2011 r. (wszystkie jednostki).....	40
Tablica 5.1.	Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego oddane do użytku w latach 2010–2011	43
Tablica 5.2.	Oszacowania wybranych wielkości dla domów letniskowych i domków wakacyjnych oraz rezydencji wiejskich w latach 2009–2011	44

Wykaz skrótów

CPT	– charakterystyczne produkty turystyczne
CRDT	– charakterystyczne rodzaje działalności turystycznej
ESA 1995	– Europejski System Rachunków Narodowych
FTE	– ekwiwalent pełnego czasu pracy
MF	– Ministerstwo Finansów
MFW	– Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NACE Rev. 1	– Europejska Klasyfikacja Działalności
OECD	– Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej
PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
PKWiU	– Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług
RDZT	– rodzaje działalności związane z turystyką
RMF	– Recommended Methodological Framework (Zalecana Metodologia RST)
RST	– rachunek satelitarny turystyki
SNA	– system rachunków narodowych (SNA 93 – wersja metodologii rachunków narodowych z 1993 r.)
TWD	– turystyczna wartość dodana
UNWTO (OMT)	– Światowa Organizacja Turystyki
WTTC	– Światowa Rada Podróży i Turystyki

Objaśnienia znaków umownych

(-)	– zjawisko nie wystąpiło
(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej niż 0,5
(.)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych
(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe

Wstęp

Rachunek satelitarny turystyki (RST) dla Polski za 2011 rok stanowi kontynuację prac nad rachunkiem dla 2000, 2001, 2002 i 2005 roku oraz uproszczonych jego wersji dla kilku lat. Podstawą przygotowania wszystkich wersji była poprawiona propozycja metodologiczna przedstawiona Ministerstwu Sportu i Turystyki w styczniu 2014 roku. Jest ona zgodna ze wspólną metodologią opracowaną przez UNWTO, OECD i Eurostat¹, zalecaną przez Komisję Europejską do stosowania w krajach członkowskich.

Niniejsze opracowanie składa się z zestawu tablic statystycznych, zamieszczonego w partii końcowej, oraz z poprzedzającej go części tekstowej, w której przedstawiono analizę najważniejszych wyników RST. Część tekstową opracowania podzielono na sześć rozdziałów. Pierwszy rozdział poświęcono prezentacji podstawowych źródeł informacji wykorzystanych do przygotowania RST. Pozostałe rozdziały omawiają następujące zagadnienia: spożycie turystyczne, produkcję i wkład turystyki w tworzenie PKB, wykorzystanie siły roboczej oraz nakłady na środki trwałe. Każdy z wymienionych rozdziałów zawiera krótkie wyjaśnienia metodologiczne oraz prezentację wyników z komentarzem. W ostatnim rozdziale przedstawiono uwagi i propozycje dotyczące dalszego doskonalenia metodologii rachunku satelitarnego turystyki dla Polski, ze szczególnym uwzględnieniem metodologii uproszczonego RST, która umożliwia ocenę wyników turystyki z mniejszym opóźnieniem w stosunku do roku referencyjnego.

Rachunek satelitarny turystyki prezentuje wszechstronny obraz polskiej gospodarki turystycznej w ujęciu statystycznym i powinien być przydatny do monitorowania jej wyników oraz wytyczania kierunków rozwoju. Jego zaletą jest prezentacja podstawowych agregatów makroekonomicznych, co pozwala na ocenę turystyki na tle innych dziedzin gospodarki. Opracowanie zostało przygotowane przez pracowników Szkoły Głównej Handlowej, Instytutu Turystyki Szkoły Głównej Turystyki i Rekreacji w Warszawie oraz członków Stowarzyszenia na Rzecz Badania, Rozwoju i Promocji Turystyki w składzie:

dr hab. Ewa Dziedzic, prof. SGH – spożycie turystyczne rezydentów, produkcja, wartość dodana i kierownictwo naukowe,

dr hab. Magdalena Kachniewska, prof. SGH – pracujący w turystyce, łącznie z modulem zatrudnienia,

dr Krzysztof Łopaciński – zagadnienia nakładów inwestycyjnych i środków trwałych,

dr Teresa Skalska – spożycie turystyczne nierezydentów.

Podjęcie prac nad rachunkiem było możliwe dzięki współpracy GUS oraz dzięki środkom finansowym i zaangażowaniu Departamentu Turystyki w Ministerstwie Gospodarki.

¹ *Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008*. United Nations, New York, Luxembourg, Madrid, Paris 2001.

1. Źródła i zakres informacji statystycznej w RST dla Polski

1.1. Podstawowe założenia metodologiczne

Ze względu na znaczenie turystyki jako dziedziny gospodarki w skali światowej i w skali poszczególnych krajów oraz brak możliwości jej analizy w ramach standardowego systemu rachunków narodowych, dość wcześnie zrodziła się inicjatywa opracowania dla niej rachunku satelitarne. OECD i Światowa Organizacja Turystyki postanowiły skoordynować swoje wysiłki i zaproponowały wspólną metodologię, która została przyjęta i opublikowana w 2001 roku przez Światową Organizację Turystyki, OECD i Eurostat² i jest zalecana przez UE jako instrument mierzenia efektów ekonomicznych turystyki w krajach członkowskich. W obecnej edycji RST dokonano istotnych korekt uwzględniających zalecenia dotyczące metodologii, które zostały opublikowane w 2008 roku³. Nie zmieniają one zasadniczo treści i układu RST, natomiast przyczyniają się do zwiększenia jego przejrzystości i porównywalności w skali międzynarodowej. Dokonano również dostosowania klasyfikacji działalności gospodarczej oraz wyrobów i usług do obowiązujących obecnie klasyfikacji PKD 2007 i PKWiU 2007.

Istotnym elementem metodologii RST jest określenie jego zakresu od strony popytowej i podażowej. Jeśli chodzi o stronę popytową, przyjęto, że tworzą ją wydatki konsumpcyjne uczestników ruchu turystycznego. Po stronie podaży w RST uwzględniane są cztery rodzaje produktów i odpowiadających im rodzajów działalności gospodarczej:

- charakterystyczne,
- krajowe charakterystyczne,
- związane z turystyką,
- pozostałe.

Zgodnie z zaleceniami odnowionej metodologii obecna wersja RST składa się z modułu porównywalnego w skali międzynarodowej i krajowego. Do pierwszego należy grupa produktów i odpowiadających im rodzajów działalności, które z samej natury można uznać za charakterystyczne dla turystyki: są to usługi noclegowe, gastronomiczne, transportu pasażerskiego, biur podróży i kulturalno-rekreacyjne. W module krajowym uwzględniono usługi

²*Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework*. WTO, UE, OECD, UN 2001.

³*Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008*. United Nations, New York, Luxemburg, Madrid, Paris 2001.

wspomagające transport lotniczy i usługi rehabilitacji pod nadzorem lekarzy. Uwzględnienie pierwszej z nich narusza w pewnym stopniu zasady przyjęte w metodologii RST, zakładające, że uwzględniane są jedynie bezpośrednie wydatki odwiedzających. Zasada ta jednak naruszona została w przypadku organizatorów turystyki, w odniesieniu do których dokonywane jest rozszacowywanie wydatków odwiedzających na usługi składowe imprez turystycznych. W przypadku usług wspomagających transport lotniczy uznano, że usługi lotnisk i nawigacji są niezbędne i wchodzi w skład pakietu oferowanego przez bilet lotniczy. W celu uniknięcia podwójnego uwzględniania tych usług wyodrębniono ich wartość jedynie w spożyciu nierezydentów.

Przedmiotem analizy jest wyłącznie działalność producentów będących rezydentami danej gospodarki. Pozycje związane z importem, zwłaszcza charakterystycznych produktów turystycznych, znajdują się poza zakresem zainteresowania RST. W praktyce oznacza to, że spożycie turystyczne będące efektem zagranicznej turystyki wyjazdowej znajduje odzwierciedlenie po stronie podażowej i popytowej RST tylko w takim zakresie, w jakim jest zaspokajane przez producentów będących rezydentami gospodarki danego kraju (np. marże organizatorskie biur podróży zajmujących się turystyką wyjazdową).

Zgodnie z wykorzystywaną metodologią RST⁴ składa się z zestawu 6 podstawowych tablic ilustrujących spożycie turystyczne (tablice 1-4), rachunek produkcji związany z turystyką (tablica 5), rachunek podaży i wykorzystania produktów turystycznych i pozostałych (tablica 6). Uzupełnieniem rachunku są tablice pokazujące nakłady na środki trwałe w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej, tablice dotyczące zatrudnienia w tych rodzajach działalności, spożycia zbiorowego w turystyce oraz niektórych wskaźników rzeczowych. Tablice w polskiej wersji RST zasadniczo odpowiadają zaleceniom, najpoważniejsza różnica dotyczy tablicy 6, w której zrezygnowano z powtarzania danych zawartych w tablicy 5. Było to podyktowane względami edytorskimi, ponieważ bardzo rozbudowana wersja oryginalna utrudnia percepcję zawartości tej tablicy.

Poniżej przedstawiono rodzaje działalności oraz rodzaje produktów ujęte w RST.

Charakterystyczne turystyczne rodzaje działalności

- 55. Zakwaterowanie
- 56. Działalność usługowa związana z wyżywieniem
- 49.1 Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy
- 49.3 Pozostały transport lądowy pasażerski
- 50.1 Transport morski i przybrzeżny pasażerski
- 50.3 Transport wodny śródlądowy pasażerski
- 51.1 Transport lotniczy pasażerski
- 77.11 Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek
- 79 Działalność związana z turystyką
- 91 Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą

⁴ *Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework 2008*. op. cit.

93 Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna
68 Obsługa rynku nieruchomości

Krajowa charakterystyczna działalność turystyczna

52.23 Działalność usługowa wspomagająca transport lotniczy
86 Opieka zdrowotna

Pozostała działalność związana z turystyką

47 Handel detaliczny

Charakterystyczne produkty turystyczne

55. Usługi związane z zakwaterowaniem
56. Usługi związane z wyżywieniem
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego pasażerskiego transportu kolejowego
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek
79 Usługi świadczone przez organizatorów turystyki...
91 Usługi bibliotek, muzeów...
93 Usługi sportowe...

Krajowe charakterystyczne produkty turystyczne

52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy
86 Usługi opieki zdrowotnej (obecnie tylko 86. 10. 13 Usługi rehabilitacji pod nadzorem lekarzy

Produkty związane z turystyką

Handel detaliczny artykułami żywnościowymi, paliwami, wyrobami alkoholowymi oraz odzieżą i obuwem.

1.2. Spożycie turystyczne

W zakresie **spożycia rezydentów na terytorium ekonomicznym Polski** wykorzystano następujące źródła informacji:

- badanie budżetów gospodarstw domowych w 2011 roku w ujęciu kwartalnym w zakresie wydatków związanych z uprawianiem turystyki;
- badanie Instytutu Turystyki dotyczące uczestnictwa w turystyce i wydatków na turystykę wyjazdową mieszkańców Polski;
- dane dotyczące wydatków na podróże służbowe obliczone na potrzeby rachunków narodowych; zgodnie z metodologią rachunków narodowych, usługi transportowe i noclegowe stanowią zużycie pośrednie przedsiębiorstw, a diety – dochód gospodarstw domowych;
- raport Polskiego Związku Organizatorów Turystyki z 2012 r. (zawiera także dane dla 2011 r., 17.01.2013 r.);
- *Analiza rynku transportu lotniczego w Polsce w 2011 r.* ULC, Warszawa 2012.

Dane dotyczące spożycia turystycznego gospodarstw domowych obejmują wydatki finansowane z dochodów osobistych. W odniesieniu do wyjazdów do rodzin uwzględniono tylko wydatki faktycznie poniesione przez odwiedzających lub przez gospodarstwo przyjmujące, tzn. nie szacowano wartości usług udzielonych bezpłatnie, np. noclegów. W przypadku pozycji spożycia, dla których brak informacji o wydatkach posłużono się szacunkami wykorzystującymi dane rzeczowe i informacje dotyczące cen, uzyskane z Departamentu Cen GUS. Dotyczyło to wydatków na paliwo oraz rozszacowania wartości imprez w turystyce krajowej.

Ze względu na brak badań dane dotyczące spożycia turystycznego gospodarstw domowych w zakresie podróży jednodniowych zostały oszacowane przy założeniu, że ich liczba i struktura spożycia odpowiada liczbie podróży krótkotrwałych, a dystans nie przekracza 200 km. Spożycie turystyczne związane z podróżami służbowymi również obejmuje wszystkie podróże, tzn. jednodniowe i turystyczne. Jeśli chodzi o spożycie turystyczne rezydentów Polski poza jej terytorium ekonomicznym, stanowiące import usług turystycznych, to zgodnie z metodologią RST, zostało ono ujęte w sposób bardzo ogólny i służy tylko celom informacyjnym (tablica 3).

Dla oszacowania **popytu turystycznego nierezydentów** posłużono się w pierwszym rzędzie badaniami ankietowymi dotyczącymi przyjazdów i wydatków nierezydentów (turystów i odwiedzających jednodniowych), przeprowadzonymi w 2011 roku przez Instytut Turystyki na granicach. Dodatkowym źródłem informacji były dane Narodowego Banku Polskiego, zawarte w bilansie płatniczym. Korzystanie z tego ostatniego źródła nie jest łatwe i wymaga uwzględnienia faktu, że w bilansie płatniczym rejestracja obrotów z tytułu podróży opiera się na definicjach podróży i podróznego zalecanych przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy. Pojęcia te nie są w pełni tożsame z rozumieniem turystyki i turysty w zaleceniach metodologicznych przyjętych dla RST. Różnice wynikają m. in. z włączenia do wydatków podróźnych zakupów dokonywanych przez pracowników sezonowych i przygranicznych, co w polskiej rzeczywistości gospodarczej może w sposób istotny zmieniać łączny poziom wydatków. Także problem wydatków tych nierezydentów, którzy wykonują innego rodzaju pracę zarobkową (poza pracownikami sezonowymi i przygranicznymi) na terenie odwiedzanego kraju, nie jest do końca jasny. Wprawdzie w metodologicznych zaleceniach MFW, przygotowanych na potrzeby zestawiania bilansu płatniczego, z grona podróźnych wyłącza się osoby wykonujące bezpośrednio działalność produkcyjną na rzecz jednostki-rezydenta danej gospodarki, trudno

jednak ustalić, czy w praktyce wyłączenie to obejmuje wszystkich cudzoziemców podejmujących na terenie Polski pracę zarobkową. Natomiast w rozumieniu RST (i UNWTO) nikt z nierezydentów podejmujących pracę zarobkową wynagradzaną ze środków odwiedzanego kraju nie jest zaliczany do odwiedzających, a wydatki tych osób nie powinny być zaliczane do wydatków turystycznych.

Szacując liczbę przyjazdów turystów na potrzeby RST pominięto osoby deklarujące jako cel przyjazdu podjęcie dorywczej pracy, zakupy w celach handlowych oraz „inne” miejsca zakwaterowania. Zabiegu wyłączenia osób przyjeżdżających w celach pozaturystycznych nie można było natomiast dokonać w stosunku do odwiedzających jednodniowych: w żadnym z dostępnych badań nie uzyskano danych, które by na to pozwalały. Pojawia się tu problem regularnych wizyt nierezydentów na terenie obszarów przygranicznych w celu dokonywania zakupów. Na podstawie przeprowadzonych badań nie sposób jednoznacznie wyodrębnić te osoby ze zbiorowości nierezydentów – odwiedzających jednodniowych.

Zgodnie z metodologią RST, w tablicy 1 oczekuje się odrębnego oszacowania wydatków turystów i odwiedzających jednodniowych. Trzeba pamiętać, że nie jest to w pełni możliwe, m. in. ze względu na sposób traktowania tego problemu w bilansie płatniczym, który jest źródłem części danych. Otóż w rozumieniu Międzynarodowego Funduszu Walutowego do podróży zalicza się również podróży jednodniowych, a także uczestników wycieczek (nie nocujących na terenie odwiedzanego kraju), przy czym w bilansie wszystkie te grupy traktuje się łącznie. Zagregowane pozycje bilansu nie pozwalają na uzyskanie rozdzielnych informacji dla ruchu jednodniowego i dla turystów korzystających z noclegów.

W celu dostosowania wyników badań Instytutu Turystyki do metodologii RST, z grupy wydatków na turystykę wyłączono:

- a) zakupy w celach handlowych, tj. w celu odsprzedania,
- b) inwestycje kapitałowe dokonywane na terenie odwiedzanego kraju,
- c) darowizny gotówkowe na rzecz krewnych i znajomych, a także darowizny dla instytucji.

Ta pierwsza grupa wydatków została wyłączona zarówno za pomocą pytania o główne cele przyjazdu do Polski, jak i o rodzajową strukturę wydatków. Żadne z dotychczas prowadzonych badań nie pozwala z kolei na wyodrębnienie wydatków na zakup produktów o wysokiej wartości. Nie jest też możliwe oszacowanie umownych czynszów związanych z korzystaniem z własnych domów/mieszkań wakacyjnych.

Przychody z tytułu przyjazdów *turystów* z danego kraju obliczone zostały przez pomnożenie przeciętnych wydatków na jedną osobę dla danego kraju (średnia arytmetyczna uzyskana z próby) przez skorygowaną liczbę przyjazdów turystów z tego kraju. Przychody z tytułu przyjazdów *odwiedzających jednodniowych* z danego kraju obliczone zostały przez pomnożenie przeciętnych wydatków na jedną osobę dla danego kraju (średnia arytmetyczna uzyskana z próby) przez liczbę przyjazdów odwiedzających jednodniowych z tego kraju. Łączne wydatki podróży zostały obliczone oddzielnie dla każdego kraju, a następnie zsumowane. Udział odwiedzających jednodniowych w przyjazdach z innych krajów niż sąsiedzkie szacowany jest na około 2–3%. Liczba ankiet przeprowadzonych w tej grupie przyjezdnych jest tak niewielka, że nie upoważnia do osobnego oszacowania przeciętnych wydatków dla poszczególnych krajów. Dla uproszczenia rachunku potraktowano przyjazdy jednodniowe z tych krajów łącznie.

Jeśli chodzi o drugie główne źródło danych dla tablicy 1 – bilans NBP – wykorzystano informacje dotyczące zwłaszcza usług transportu międzynarodowego w zakresie przewozów pasażerskich, a szczególnie dynamiki zmian (transport lotniczy, morski, kolejowy i samochodowy).

Zgodnie z przyjętą metodologią, dane dotyczące strony popytowej RST opracowano w wersji netto, tzn. dokonano rozszacowania wartości usług cząstkowych zakupionych przez turystów w formie imprez. Źródłem informacji wykorzystanym do oszacowania struktury pakietów turystycznych był sondaż przeprowadzony w 2011 roku w biurach podróży świadczących usługi w zakresie zorganizowanej turystyki przyjazdowej nierezydentów, informacje z prasy branżowej oraz dane z rachunku podaży i wykorzystania produktów.

Reasumując, mimo luk w dostępnych materiałach dołożono wszelkich starań, aby wykorzystane w RST dane dotyczące wydatków turystycznych były zgodne z zaleceniami metodologii RST. Dostępne dane dotyczące spożycia turystycznego nie pozwoliły jednak na osiągnięcie pożądanego stopnia szczegółowości w zakresie struktury spożycia. Z tego powodu konieczna była agregacja niektórych pozycji – dotyczy to usług zakwaterowania, gastronomicznych, kulturalno-rekreacyjnych oraz niektórych usług transportowych. Dostępne źródła informacji nie pozwoliły ponadto na określenie pełnych rozmiarów spożycia związanego z usługami uzdrowiskowymi: wielkość podana w RST dotyczy wyłącznie usług zakupionych z dochodów osobistych turystów, a więc bez usług opłaconych przez kasy chorych. Niemożliwe okazało się też ustalenie pełnych rozmiarów zjawiska wynajmowania samochodów osobowych bez kierowcy przez uczestników ruchu turystycznego.

1.3. Podaż turystyczna i pracujący

Dane dotyczące podaży wykorzystane w RST za 2011 r. opierają się na szacunkach, w których wykorzystano dane dotyczące rachunku produkcji na poziomie działów pochodzące z Departamentu Rachunków Narodowych GUS, dane dotyczące strukturalnej statystyki przedsiębiorstw dostępne w bazie EUROSTAT (pobrane w okresie styczeń-kwiecień 2014 r.) oraz rachunek podaży i wykorzystania wyrobów i usług za 2009 r.

Ze względu na zalecany w metodologii RST sposób ujmowania produkcji globalnej organizatorów i pośredników turystycznych w wersji netto, w RST konieczna była modyfikacja wielkości produkcji globalnej i zużycia pośredniego związanych z tym rodzajem działalności i usług, a w konsekwencji także odpowiednich wielkości dla całej gospodarki. Ujęcie w wersji netto oznacza, że z wartości produkcji organizatorów i pośredników eliminowana jest wartość zakupionych przez nich charakterystycznych usług i wyrobów turystycznych – w ten sposób unika się podwójnego liczenia w globalnej produkcji turystycznej np. usług hoteli. Odpowiednich oszacowań dokonano korzystając z danych dotyczących strony popytowej, a także wspomnianego wyżej rachunku podaży i wykorzystania wyrobów i usług za 2009 rok.

1.4. Metodologia inwestycji i środków trwałych

Nakłady inwestycyjne i wartość netto środków trwałych opracowano według zasad metodologicznych stosowanych na potrzeby rachunków narodowych, zgodnych z zaleceniami

Eurostatu. Wartość nakładów inwestycyjnych w układzie wybranych działów, grup i klas Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) charakterystycznych dla działalności turystycznej opracowano w układzie obowiązującym od 2007 roku na podstawie sprawozdań:

- SP – roczna ankieta przedsiębiorstwa (cz.III Środki trwałe i inwestycje) sporządzana przez podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób – zaklasyfikowanych według PKD 2007 do sekcji H, I, N, R, S.
- F-03 – sprawozdanie o stanie i ruchu środków trwałych oraz o działalności inwestycyjnej sporządzane przez jednostki sektora rządowego i samorządowego zaklasyfikowane do sekcji H, I, N, R, S - bez względu na liczbę pracujących,
- SG-01 – statystyka gminy – część 4 – Inwestycje i środki trwałe – sporządzana przez urzędy gmin,
- SP-3 – sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób,

oraz dodatkowych oszacowań dla organizacji i stowarzyszeń związanych z kulturą, rekreacją i sportem.

Dane statystyczne zarówno dla nakładów inwestycyjnych, jak i środków trwałych zestawiono w podziale na:

- budynki i budowle,
- środki transportu,
- pozostałe środki trwałe (obejmujące zwłaszcza: maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia).

1) Dla wartości środków trwałych dokonano wyceny według cen rynkowych, tj. według cen bieżących (przeceny) pomniejszonych o wartość ich zużycia.

2) Do przeliczeń wartości środków trwałych z bieżących cen ewidencyjnych⁵ (zgodnych z ewidencją księgową) na ceny bieżące (rynkowe) przyjęto – zgodnie z metodologią przeliczeń stosowaną dla potrzeb rachunków narodowych – wskaźniki zmiany cen dóbr inwestycyjnych zróżnicowane dla poszczególnych rodzajów działalności i grup rodzajowych tj. budynków i budowli, środków transportu i pozostałych środków trwałych.

Zmodyfikowany zakres informacji zaprezentowano w tablicach 8 i 9.

Dane dotyczące pracujących wykorzystane w RST pochodzą zasadniczo ze sprawozdań dotyczących działalności gospodarczej jednostek należących do poszczególnych sektorów instytucjonalnych. Informacje dotyczące pracujących odnoszą się tylko do charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej. Obejmują one wszystkie podmioty zaklasyfikowane do danego rodzaju działalności, niezależnie od liczby pracujących. Zamieszczone dane otrzymano dwoma sposobami:

⁵ Co oznacza, że:

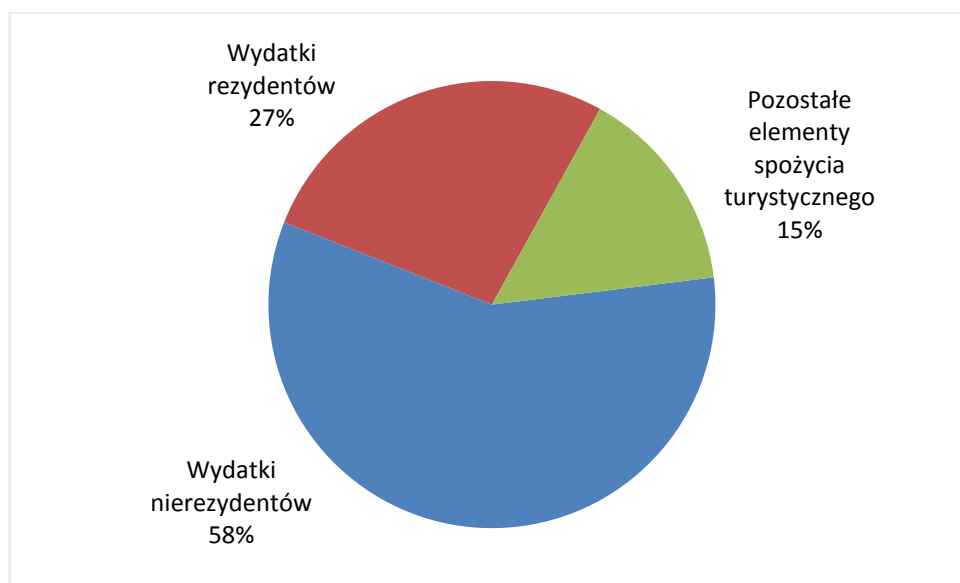
- środki trwałe przekazane do eksploatacji przed 1 I 1995 r., wyceniane są w cenach odtworzenia z września 1994 r. (przyjętych do aktualizacji wyceny wg stanu w dniu 1 I 1995 r.), zaś
- środki trwałe nabyte lub wytworzone po 1 I 1995 r. w cenach bieżących zakupu lub wytworzenia.
-

- dla jednostek dużych (powyżej 9 pracujących) ze sprawozdawczości przedsiębiorstw,
- dla jednostek małych, tj. pozostałych, z oszacowań dokonanych z wykorzystaniem danych zebranych dla 2011 r.

2. Spożycie turystyczne

W 2011 roku spożycie turystyczne ogółem na terytorium ekonomicznym Polski oszacowano na poziomie 48 563 mln PLN, o 4,6% więcej niż w 2008 roku (por. tab. 4); stanowiło ono ok. 4,0% spożycia krajowego. Z kwoty ogółem 20 491 mln PLN, tj. 42,2 %, przypadło na wydatki rezydentów (gospodarstw domowych, wydatki na podróże służbowe oraz w ramach indywidualnego spożycia zbiorowego⁶), mniej niż w 2008 r., kiedy to na spożycie rezydentów przypadało 47,5% łącznej kwoty. Strukturę spożycia według grup nabywców przedstawia wykres 2.1.

Wykres 2.1. Struktura spożycia turystycznego w 2011 roku według grup konsumentów

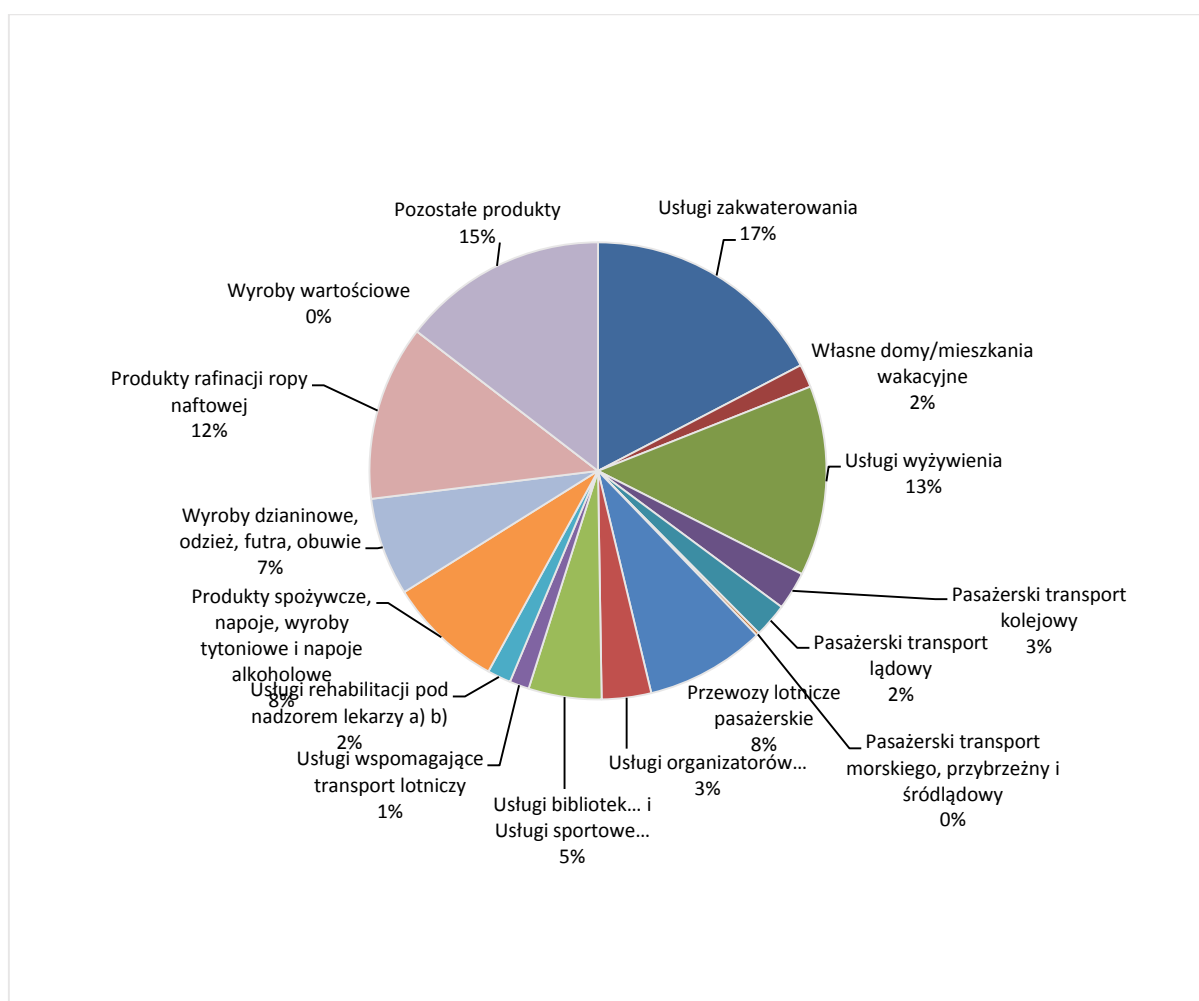
Z kolei analiza struktury rodzajowej spożycia wskazuje – podobnie jak w poprzednich latach – na przewagę wydatków na **charakterystyczne produkty turystyczne** (58%); produkty związane z turystyką stanowiły 27,4%, pozostałe zaś – 14,6% spożycia. W grupie charakterystycznych produktów turystycznych nabywanych przez odwiedzających (rezydentów i nierezydentów łącznie) największą pozycję stanowiły wydatki na usługi związane z zakwaterowaniem (zarówno w hotelach, pozostałych obiektach zakwaterowania zbiorowego,

⁶ Obejmuje głównie spożycie usług turystycznych w naturze.

jak i we własnych mieszkaniach/domach wakacyjnych); stanowiły one 32,8% wartości charakterystycznych produktów turystycznych ogółem. Z kolei na usługi transportowe przypadło 26,2% spożycia CPT, a na usługi w zakresie żywienia 23,2%.

Od wielu lat wśród wydatków na **produkty związane z turystyką** szczególnie znaczącą pozycję stanowią wydatki na paliwo, na które w 2011 roku przeznaczono 5 991 mln PLN, tj. 45,1% spożycia tych produktów i 12,4% spożycia turystycznego ogółem. Jest to znacząco mniej niż w 2008 roku. Istotny udział mają tu również wydatki na zakupy żywności, napojów i wyrobów tytoniowych: wyniosły one 3 933 mln PLN (8,1% spożycia ogółem). Strukturę spożycia turystycznego ogółem według grup produktów ilustruje wykres 2.2.

Wykres 2.2. Struktura spożycia turystycznego ogółem w 2011 r. według produktów

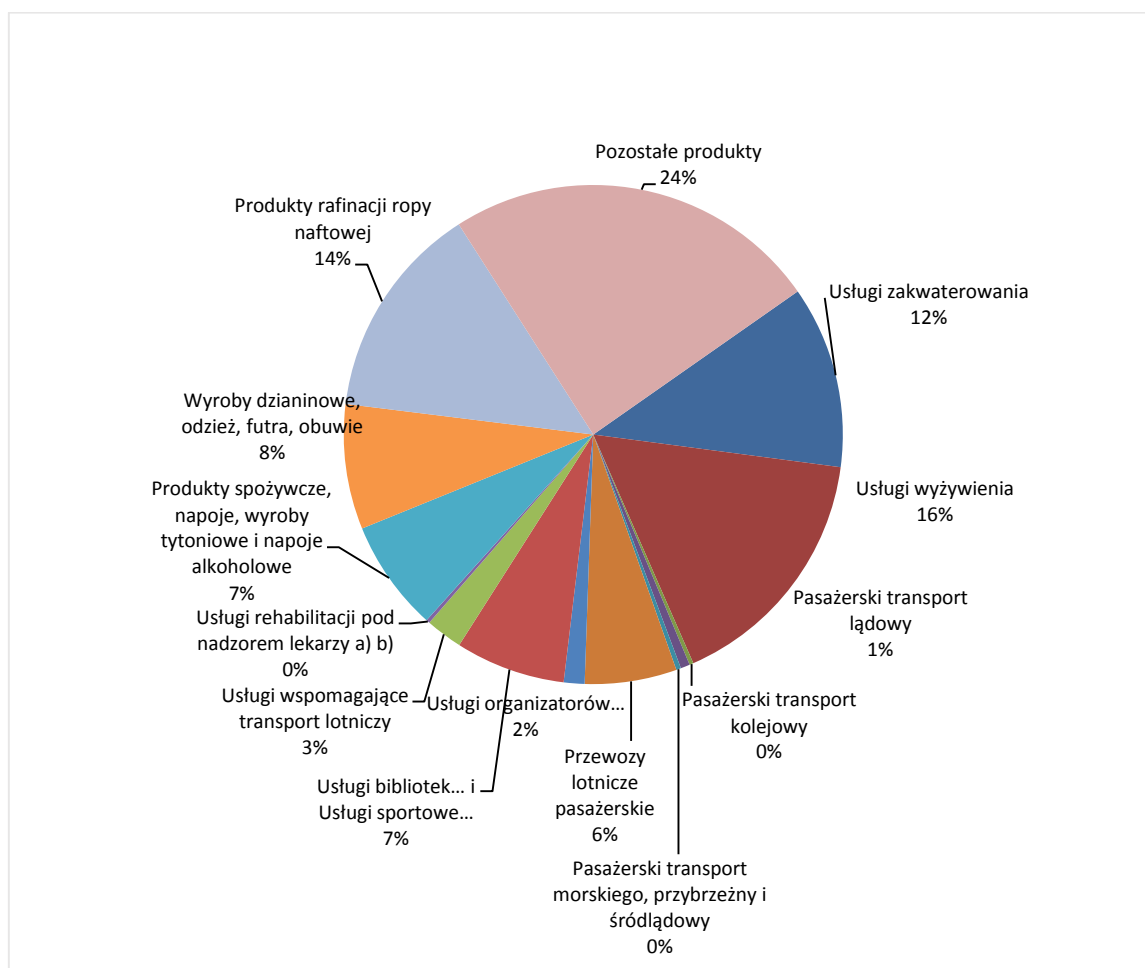

Obserwując zjawiska zachodzące na polskim rynku turystycznym warto podkreślić, że zarówno zakupy paliw, jak i artykułów spożywczych należy od lat traktować jako w pewnym stopniu substytucyjne wobec usług transportowych i gastronomicznych, a ich skala sugeruje, że znaczna część ruchu turystycznego na terenie Polski bazuje na samodzielnym zaspokajaniu potrzeb związanych z transportem i żywnością w trakcie podróży turystycznych. Warto

zauważyć jednak, że udział obydwu pozycji z biegiem lat maleje, co jest chociażby związane z obserwowanymi zmianami w zakresie korzystania z usług gastronomicznych (wzrost).

Porównanie struktury spożycia w 2011 r. i w 2008 r. (ostatni rok referencyjny dla RST) wskazuje na dość istotne zmiany strukturalne, a zatem interesujące jest prześledzenie spożycia głównych grup nabywców usług turystycznych, tzn. nierezydentów oraz rezydentów. W 2011 roku łączne **wydatki nierezydentów** poniesione na rzecz polskich podmiotów gospodarczych (na terenie Polski i za granicą) oszacowano na poziomie **28 072 mln PLN**. Zakupy *charakterystycznych produktów turystycznych* oszacowano na łączną sumę 13 016 mln PLN (tj. 46,4%), a *związanych z turystyką i pozostałych produktów i usług* – na sumę 15 056 mln PLN (tj. pozostałe 53,6%). Zwraca uwagę fakt, że udział tej drugiej kategorii jest bardzo istotny, a co więcej – rosnący (w 2008 r. wyniósł 51,4%). Znaczenie produktów *związanych z turystyką i pozostałych* związane jest z wydatkami nierezydentów w związku z zakupami na własne potrzeby, wliczanymi – zgodnie z metodologią RST – do wydatku turystycznego.

Wykres 2.3. Wydatki nierezydentów w 2011 roku według produktów

W 2011 roku wśród *charakterystycznych produktów turystycznych* najważniejszą pozycję spożycia turystycznego nierezydentów stanowiły – podobnie jak w 2008 roku – usługi zwią-

zane z wyżywieniem (35,2% CPT i 16% spożycia turystycznego nierezydentów ogółem) oraz zakwaterowaniem (25,5% CPT i 12% spożycia ogółem). Tak jak w 2008 roku, stosunkowo niewielki był udział wydatków na usługi transportu pasażerskiego świadczone przez polskich przewoźników (wszystkie rodzaje transportu łącznie: 7% spożycia nierezydentów ogółem). Od lat ten udział jest stosunkowo niewielki a to za sprawą struktury przyjazdów cudzoziemców do Polski według środków transportu: niezależnie od rozwoju pasażerskiego ruchu lotniczego zdecydowana większość nierezydentów korzysta z własnych samochodów osobowych, co powoduje, że wydatki na zakup paliw, które w 2011 roku stanowiły 14% łącznego spożycia nierezydentów odwiedzających Polskę, znacznie przewyższają przychody polskich przewoźników z tytułu przewozu turystów. Należy odnotować, że w usługach transportowych największy (i rosnący) udział miał pasażerski transport lotniczy (83,6%; w 2008 roku – 80,2%), a następnie usługi pasażerskiego transportu lądowego (8,4%; w 2008 roku 9,2%). Warto zauważyć, że w badanym roku udział transportu lotniczego zdecydowanie wzrósł, a pasażerskiego transportu lądowego od kilku lat z roku na rok maleje.

Udział wydatków nierezydentów na *usługi rekreacyjne, rozrywkowe, związane ze sportem oraz usługi muzeów* był w 2011 roku zbliżony do oszacowanego w poprzednich latach i wyniósł 15,4% CPT i 7,1% całego spożycia turystycznego nierezydentów. Pozytywnie należy ocenić fakt, że nieco wyższy jest udział *usług agencji turystycznych*, rozumianych jako marża biur podróży organizujących turystykę przyjazdową do Polski; oszacowano je na poziomie 2,9% wydatków na CPT. W strukturze wydatków nierezydentów zwraca także uwagę wciąż wysoki (i rosnący) udział pozycji *pozostałe produkty* (24,3%; w 2008 r. – 18,7%). Należy sądzić, że znaczenie zakupów dokonywanych zarówno przez turystów, jak i odwiedzających jednodniowych (poza wyodrębnionymi w RST produktami spożywczymi, odzieżą i obuwem) jest wciąż istotne i dotyczy przede wszystkim sąsiedzkich krajów wschodnich. Atrakcyjność i skala tych zakupów waha się w zależności od sytuacji gospodarczej krajów ościennych oraz zróżnicowania cen rynkowych w Polsce i na rynkach emisyjnych.

W 2011 łączne **wydatki nierezydentów**, poniesione na rzecz polskich podmiotów gospodarczych (na terenie Polski bądź za granicą, najczęściej przed przyjazdem do Polski) w około 52,4% należy wiązać z przyjazdami turystów, pozostałą zaś część – z wizytami jednodniowymi. Przeciętny wydatek turystyczny nierezydentów poniesiony w związku z podróżą do Polski i pozostawaniem na jej terytorium przynajmniej jedną noc (turyستów) był wyższy niż w latach poprzednich i wyniósł 1310 PLN, odwiedzających jednodniowych zaś – 293 PLN. Średnie te są wyższe niż oszacowane w poprzednich edycjach RST.

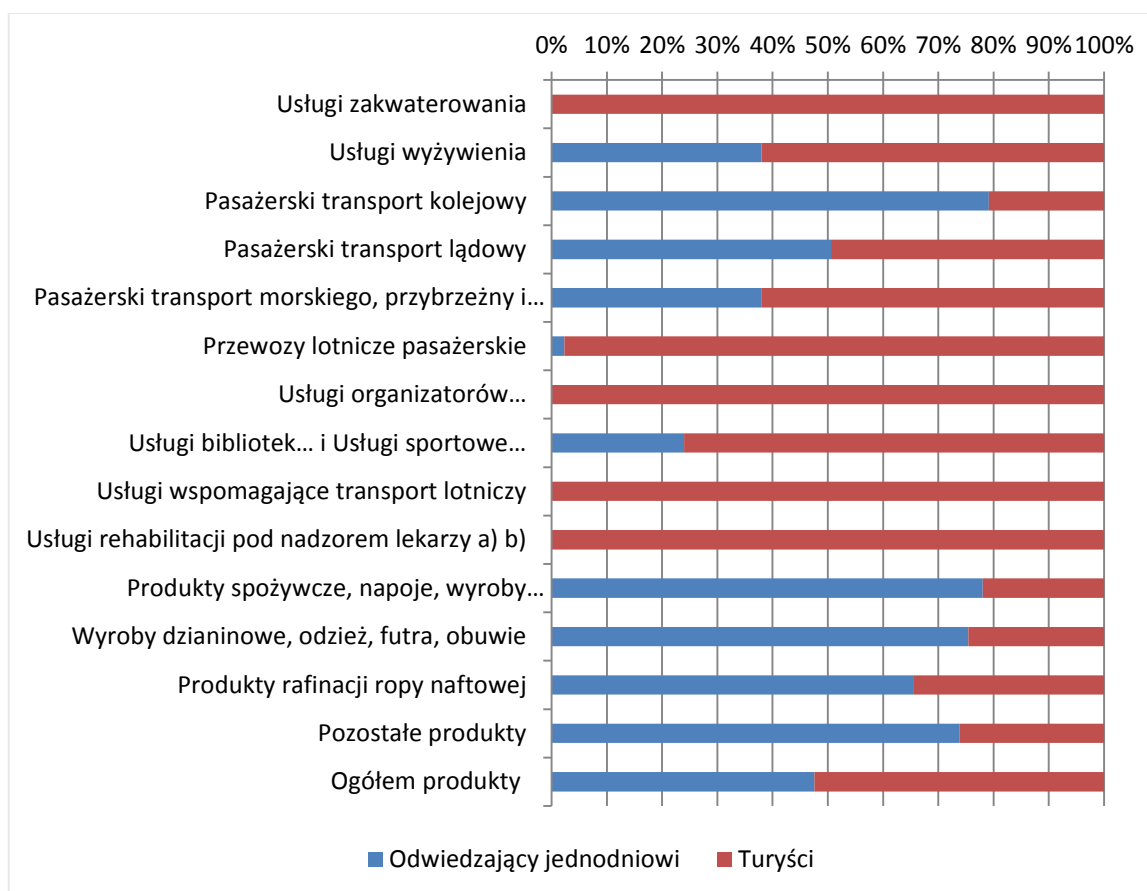
Analizę konsumpcji poszczególnych rodzajów usług warto uzupełnić o omówienie popytu nierezydentów podzielonych na dwie grupy: turystów i odwiedzających jednodniowych. Tak więc:

- przychody z tytułu świadczenia usług związanych z zakwaterowaniem, oszacowane na około 3 316 mln PLN, z definicji w całości związane z przyjazdami turystów, to w 80,3% przychody hoteli, moteli i pensjonatów; reszta – tj. 19,7% – przypada na pozostałe miejsca krótkotrwałego zakwaterowania; wspomniany wyżej brak danych nie pozwolił oszacować spożycia związanego z korzystaniem z własnych domów/mieszkań wakacyjnych;

- popyt na usługi w zakresie wyżywienia, o łącznej wartości 4 588 mln PLN (o 5,3% więcej niż w 2008 roku) w 62% został zrealizowany przez turystów, w pozostałej części – przez odwiedzających jednodniowych; wzrost spożycia w stosunku do 2008 roku wynika przede wszystkim ze wzrostu liczby podróży;
- podobnie jak w poprzednich latach, dla których szacowano RST, z usług polskich przewoźników korzystali przede wszystkim turyści (przypada na nich 79,3% wpływów przedsiębiorstw transportowych z tytułu przewozów nierezydentów); stało się tak głównie ze względu na duży udział transportu lotniczego, na który przypadło 83,6% łącznych wpływów przedsiębiorstw transportowych (w 2008 roku – 80,2%); warto również zwrócić uwagę na wciąż znikomą i – co więcej – malejącą rolę transportu kolejowego w obsłudze turystyki zagranicznej (w 2011 roku zaledwie 3,6%, w 2008 – 5,0% wpływów przedsiębiorstw transportowych z tytułu przewozów nierezydentów);
- zakup paliw jest w około 65,6% związany z wizytami odwiedzających jednodniowych (podobnie jak w 2008 roku);
- jeśli chodzi o łączny popyt nierezydentów na artykuły żywnościowe, odzież i obuwie, podobnie jak w poprzednich latach został on zdominowany przez odwiedzających jednodniowych, na których przypadło 78,1% spożycia w tej grupie produktów;
- z kolei popyt na usługi kulturalno-rekreacyjne w 3/4 wynikał z wydatków poniesionych przez turystów; zwraca uwagę fakt, że wydatki odwiedzających jednodniowych na te cele ulegają stopniowemu zwiększaniu w porównaniu z poprzednimi okresami objętymi RST. Strukturę spożycia turystycznego nierezydentów w podziale na turystów i odwiedzających jednodniowych pokazano na wykresie 2.4.

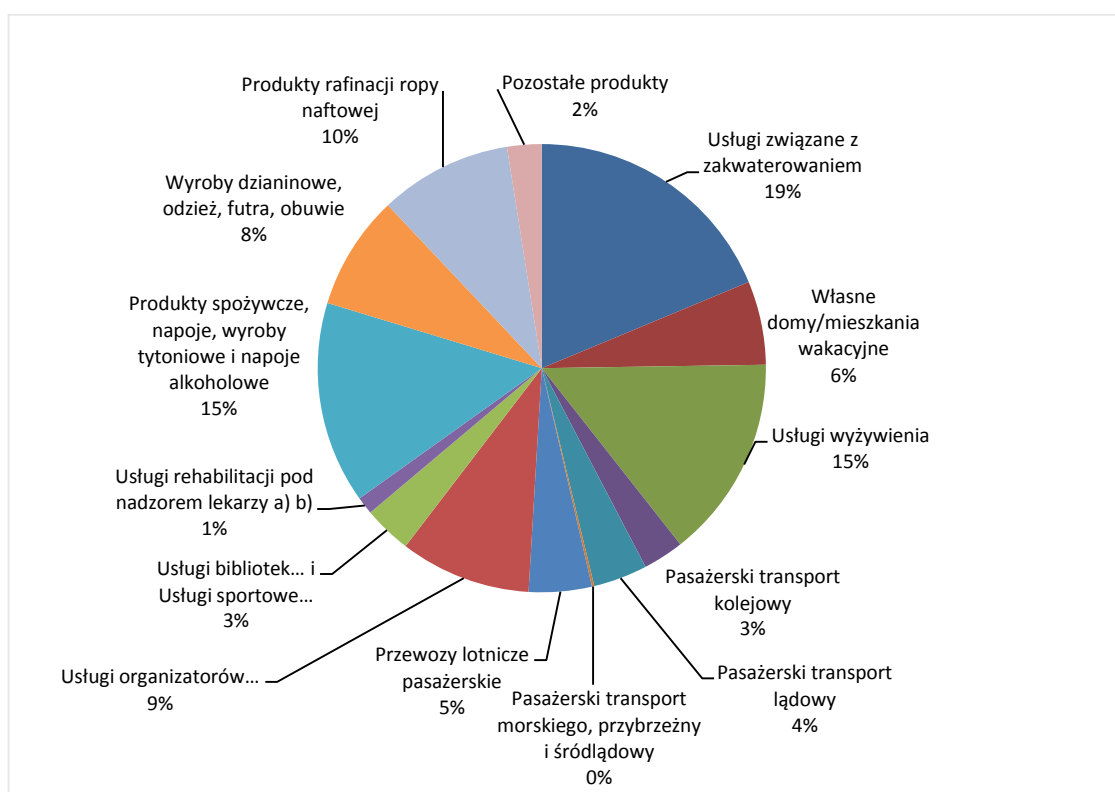
W 2011 roku charakterystyczne produkty turystyczne stanowiły 46,4% łącznego spożycia turystycznego nierezydentów (w 2008 r. 47,2%). Wydatki na CPT zostały oszacowane na 13 016 mln PLN, a podstawową grupę nabywców stanowili dla tych produktów turyści, którzy odpowiadali za 80,1% ich spożycia (podobnie jak w 2008 r.). Z kolei produkty związane z turystyką (łącznie 8 224 mln PLN) były nabywane przede wszystkim przez odwiedzających jednodniowych (71,3%). Udział produktów charakterystycznych w całym spożyciu nierezydentów pozostaje na poziomie podobnym do oszacowanego dla poprzedniego roku referencyjnego (2008). Omawiając zmiany warto zwrócić uwagę na wzrost wydatków na usługi świadczone w zakresie pasażerskich przewozów lotniczych, usługi świadczone przez organizatorów turystyki oraz usługi związane z zakwaterowaniem, natomiast spadek poziomu spożycia w odniesieniu do usług transportu kolejowego i wodnego śródlądowego. Zanotowano również znaczący spadek zainteresowania nierezydentów zakupami odzieży i obuwia. Struktura spożycia turystycznego nierezydentów wynika ze specyficznego charakteru turystyki przyjazdowej do Polski, a zmiany – ze zmian znaczenia wydatków na zakupy na własne potrzeby, wliczanych – zgodnie z metodologią RST – do wydatku turystycznego.

Wykres 2.4. Struktura spożycia turystycznego nierezydentów w 2011 roku

W 2011 roku wydatki **rezydentów** poniesione na terenie kraju oszacowano na poziomie 13 344 mln PLN. Złożyły się na nie zarówno wydatki związane z podróżami odbywanymi wewnątrz kraju, jak i ta część wydatków związanych z podróżami zagranicznymi rezydentów, która zasiliła krajowe jednostki gospodarcze (głównie marża organizatorów oraz opłaty na rzecz krajowych jednostek transportu pasażerskiego). Spożycie rezydentów w podziale na rodzaje produktów ilustruje wykres 2.5. W 2011 roku dominowały wydatki na charakterystyczne produkty turystyczne (65,1%), z kolei na produkty związane z turystyką przypadło 32,4%, a na pozostałe – 2,5% spożycia turystycznego rezydentów. Jeśli uwzględnić poszczególne grupy produktów (wykres 2.5), to największa część wydatków została poniesiona na zakwaterowanie (19%), usługi żywieniowe (15%), zakup artykułów spożywczych i napojów (15%), a następnie paliwa (10%). W stosunku do 2008 roku zwraca uwagę zdecydowanie mniejszy udział wydatków na paliwa (o 15,8 p.p.) oraz większy – na usługi gastronomiczne (o 5 p.p.).

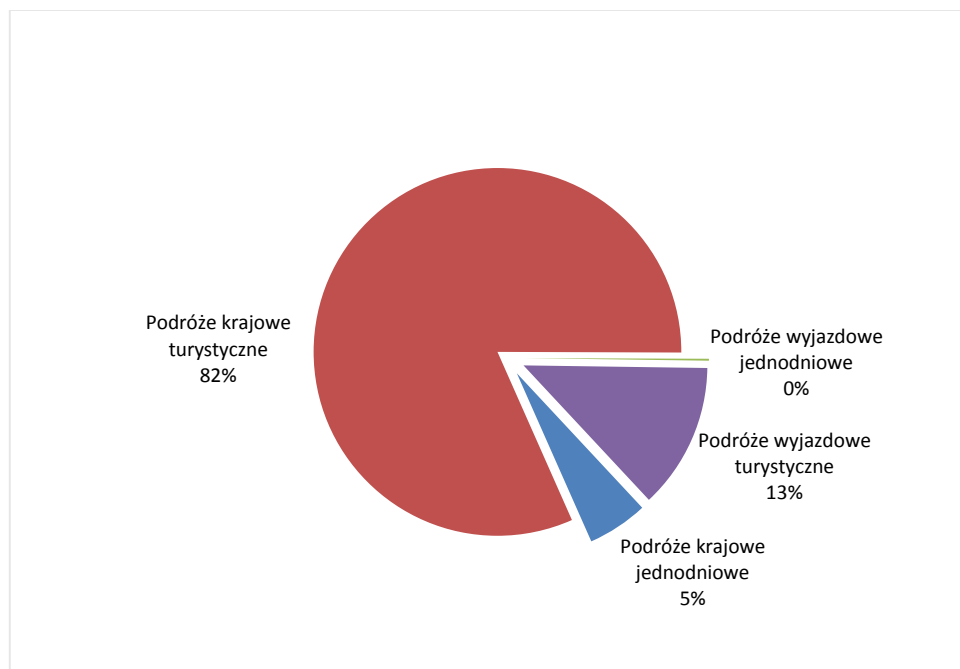
Wykres 2.5. Wydatki w turystyce krajowej według produktów w 2011 roku

Porównanie uzyskanych wyników z danymi oszacowanymi dla 2008 roku pozwala pokazać pewne zmiany w modelu konsumpcji turystycznej rezydentów. Zwraca uwagę znaczący spadek udziału wydatków na usługi związane z zakwaterowaniem (z 22,3 do 19%), z kolei znacząco wzrósł udział wydatków związanych z usługami gastronomicznymi (z 10 do 15%). Udział wydatków na usługi transportowe pozostał na tym samym poziomie (ok. 12%), zmieniła się jedynie ich struktura na niekorzyść transportu kolejowego. Warto zauważyć, że wzrosły wydatki na usługi organizatorów i pośredników (z 6,8% do 9%). Zmiany zachodzące na rynku turystycznym pozwoliły ponadto na oszacowanie w 2011 roku spożycia związanego z wykorzystywaniem własnych domów/mieszkań wakacyjnych (stanowiło ono ok. 6% ogółu wydatków w turystyce krajowej) oraz usług rehabilitacyjnych i medycznych (1%). Udziały pozostałych składników spożycia nie uległy tak widocznym zmianom.

Warto zauważyć, że na spożycie turystyczne rezydentów składają się wydatki związane z różnymi typami podróży i różnymi rodzajami odwiedzających, co obrazuje wykres 2.6. Udział wydatków związanych z określonym typem podróży wskazuje, jakie jest ich znaczenie z punktu widzenia efektów ekonomicznych dla ruchu turystycznego.

Wykres 2.6. Wydatki w turystyce krajowej w 2011 roku według rodzajów odwiedzających i typów podróży

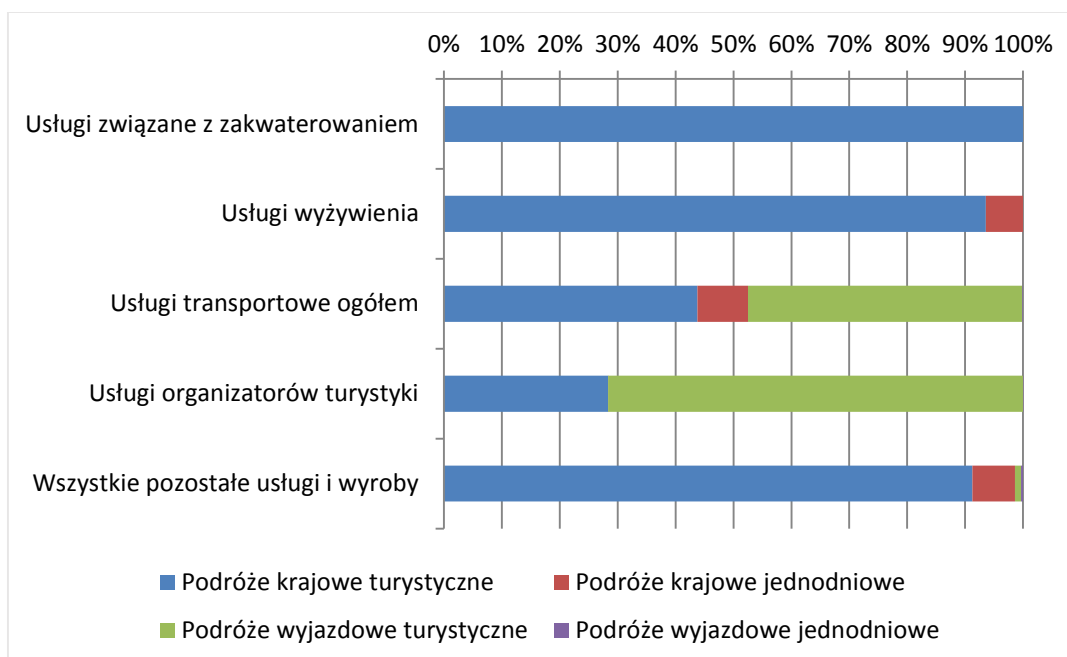

Dane pokazane na wykresie 2.6 dowodzą, że największy udział w turystyce krajowej miały w 2011 roku wydatki związane z krajowymi podróżami turystycznymi (82%), a następnie z turystycznymi podróżami wyjazdowymi za granicę (13%). Pozostałe typy podróży miały zdecydowanie mniejsze znaczenie. Najmniejsze wydatki związane były z jednodniowymi wyjazdami za granicę⁷. Poznanie modeli konsumpcji związanych z poszczególnymi typami podróży to jeden z warunków prowadzenia polityki turystycznej i przewidywania wpływu ruchu turystycznego na gospodarkę. Strukturę spożycia wybranych usług przez poszczególne rodzaje nabywców przedstawia wykres 2.7.

Na wykresie 2.7. ujawniono, że wydatki na usługi gastronomiczne związane są w głównej mierze z turystycznymi podróżami krajowymi (ponad 93%), w niewielkim stopniu z krajowymi podróżami jednodniowymi. Dla przedsiębiorstw świadczących usługi transportowe najważniejszymi klientami byli w równej mierze uczestnicy krajowych podróży turystycznych (przypadło na nie 43,8% wydatków na usługi transportowe) i turystycznych podróży wyjazdowych (odpowiednio 47,4%), dla agencji podróży z kolei podstawowe znaczenie miały zagraniczne wyjazdy turystyczne rezydentów (przypadało na nie 71,6% sprzedaży ich usług), a najmniejsze – krajowe podróże jednodniowe.

⁷ Warto pamiętać, że w przypadku podróży zagranicznych wyjazdowych w RST uwzględniane jest tylko spożycie na terytorium ekonomicznym Polski.

Wykres 2.7. Struktura wydatków w turystyce krajowej według produktów i typów podróży (w %)

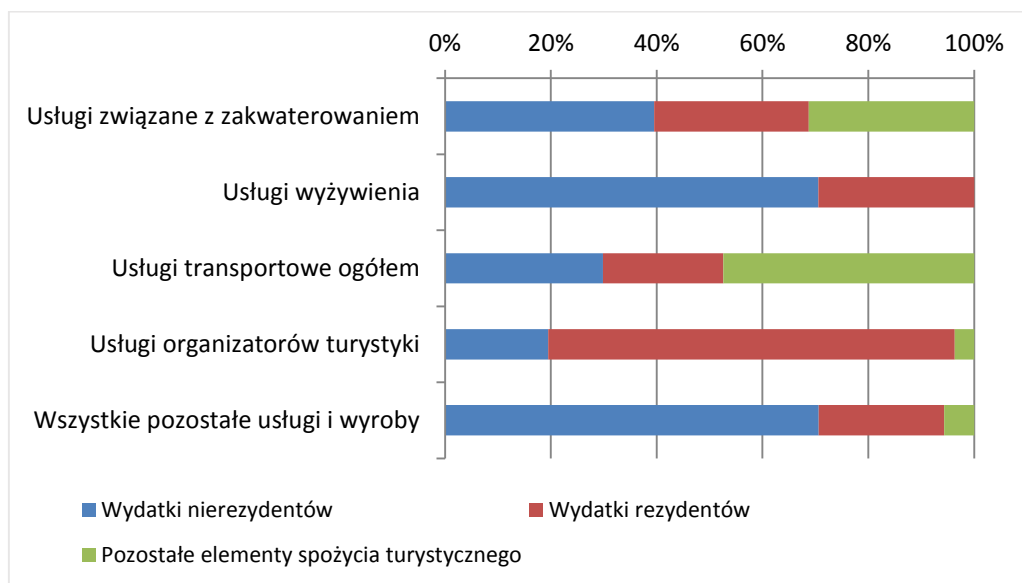

Podobna analiza uwzględniająca również nierezydentów pozwala ocenić, spożycie której z głównych grup nabywców było szczególnie ważne dla producentów poszczególnych usług turystycznych. Informacje na ten temat przedstawia wykres 2.8. Wynika z nich, że dla jednostek świadczących usługi zakwaterowania podstawowymi klientami są nierezydenci, na których przypadło około 40% spożycia tego typu usług. Dominacja popytu ze strony nierezydentów jest również wyraźna w odniesieniu do usług gastronomicznych: ok. 70% wydatków na usługi gastronomiczne przypada na nierezydentów. Jeśli chodzi o usługi transportowe, podstawową rolę odgrywają *pozostałe elementy spożycia turystycznego* (głównie podróże służbowe).

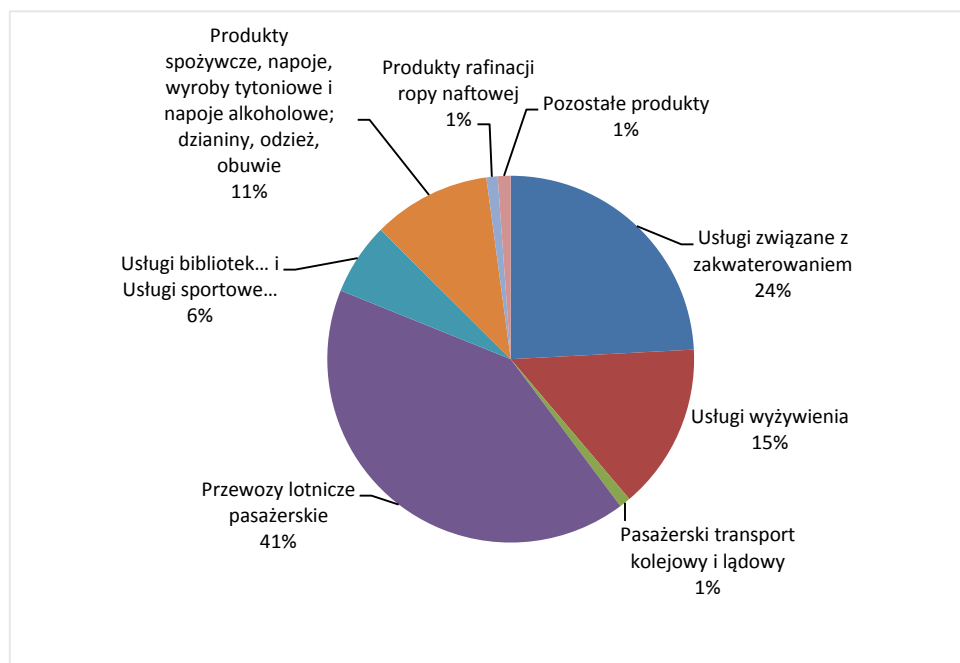
Z kolei usługi świadczone przez organizatorów turystyki i agencje turystyczne nabywane są w blisko 77% przez rezydentów, a w 19,5% – przez nierezydentów.

W obecnej edycji RST po raz kolejny bardziej wnikliwie potraktowane zostało spożycie przez mieszkańców Polski usług turystycznych za granicą (tablica 3). W 2011 roku wartość tego spożycia została oszacowana na 11 032,7 mln PLN, co odpowiadało 82,7% wydatków rezydentów poniesionych w kraju. Analizę struktury tych wydatków według produktów zawiera wykres 2.9. Warto zwrócić uwagę na duży udział wydatków na charakterystyczne produkty turystyczne (ok. 87,5%), wśród których szczególnie znaczącą pozycję stanowiły wydatki na przewozy lotnicze oraz usługi noclegowe – przypadło na nie odpowiednio 41,3% i 24,2% analizowanych wydatków ogółem.

Wykres 2.8. Krajowe spożycie turystyczne w 2011 roku według produktów i grup nabywców

Wykres 2.9. Wydatki w turystyce wyjazdowej według produktów (2011 r.)

Analizując spożycie turystyczne warto omówić również spożycie zbiorowe, związane z wydatkami na promocję, informację, administrację turystyczną i podobne cele. Stanowi ono

osobną kategorię spożycia turystycznego i chociaż nie jest uwzględniane w dalszych analizach w ramach RST, to jest niewątpliwie ważnym faktem gospodarczym. Dane na ten temat zamieszczono w tablicy 9. Ustalono, że omawiane wydatki wyniosły w 2011 roku **405,7 mln PLN**. Największy udział w tym spożyciu miały budżety województw, na które przypadło 47,1% wydatków. Na szczeblu centralnym wydano 26,4% ogółu środków przeznaczonych na spożycie zbiorowe ogółem, tyleż samo przypadło na budżety powiatowe i gminne. Jeśli chodzi o przeznaczenie, to największy udział miały wydatki na promocję (25,6%); wydatki na administrację rządową w zakresie turystyki stanowiły niespełna 1%.

3. Turystyczna produkcja globalna, wartość dodana i udział turystyki w tworzeniu PKB

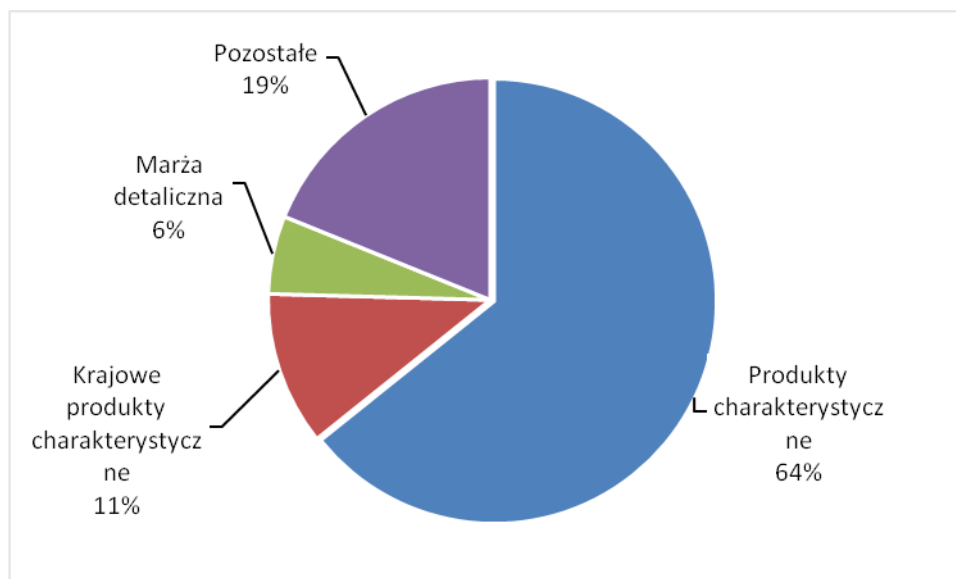
3.1. Charakterystyka produkcji globalnej i podaży produktów turystycznych w 2011 roku

Na podstawie przeprowadzonych szacunków ustalono, że w 2011 roku wartość **produkcji globalnej w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej** wyniosła **68 581,4 mln PLN**, co stanowiło 2,16% produkcji globalnej wytworzonej w całej gospodarce. Przeważającą część tej produkcji (90%) stanowiły charakterystyczne produkty turystyczne, co oznacza, że rozwój omawianych rodzajów działalności jest w dużym stopniu uzależniony od popytu odwiedzających, choć należy pamiętać, że nawet w przypadku charakterystycznych produktów turystycznych tylko część produkcji jest faktycznie przez nich nabywana.

Jeśli chodzi o produkcję przeznaczoną bezpośrednio na zaspokojenie potrzeb odwiedzających, to obejmuje ona produkcję produktów charakterystycznych w CRDT i w pozostałych rodzajach działalności (dla których jest to produkcja drugorzędna) skorygowane o współczynnik spożycia turystycznego czyli relację spożycia turystycznego do podaży poszczególnych produktów (tablica 6). Tak obliczona **wielkość produkcji charakterystycznych produktów turystycznych** wyniosła **25 927,4 mln PLN**, stanowiąc 0,8% produkcji w cenach bazowych w całej gospodarce. Jest to jednak jedynie część produkcji przeznaczonej do zaspokojenia popytu odwiedzających. Przedmiotem popytu z ich strony były także produkty uznane za krajowe charakterystyczne produkty turystyczne, produkty związane z turystyką (marża detaliczna) i produkty pozostałe, które razem stanowią **turystyczną produkcję całkowitą**. W 2011 roku wielkość tej produkcji wyniosła **40 348,5 mln PLN** czyli 1,3% produkcji globalnej w gospodarce. Wykresy 3.1. i 3.2. ilustrują wkład poszczególnych rodzajów działalności w wytworzenie całkowitej produkcji turystycznej.

Dane przedstawione na wykresie pokazują, że zasadnicza część (64%) podaży produktów nabywanych przez odwiedzających powstała w CRDT. Na drugim miejscu znalazły się produkty wytworzone w pozostałych rodzajach działalności (19%), a na trzecim krajowe charakterystyczne produkty turystyczne.

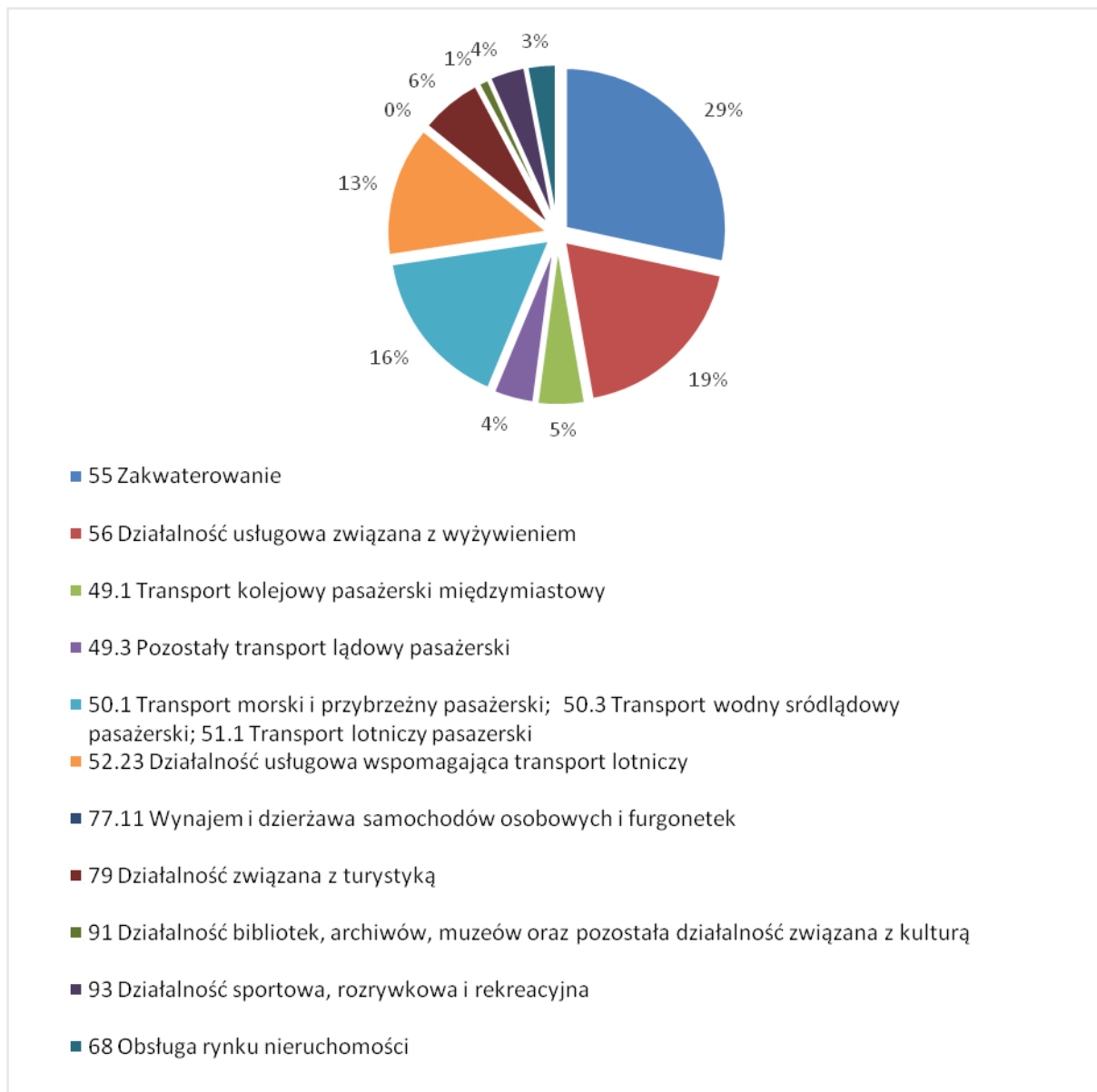
Wykres 3.1. Struktura całkowitej produkcji turystycznej w 2011 r. według typów działalności, ceny bazowe

Wykres 3.2. przedstawia wkład poszczególnych CRDT w podaż charakterystycznych produktów turystycznych. Zdecydowanie największy udział miało zakwaterowanie (29%). Na drugim miejscu znalazła się działalność usługowa związana z żywnością (19%). Duży wkład miał także transport lotniczy wraz z działalnością wspomagającą. Stosunkowo niewielką rolę odgrywały natomiast pozostałe rodzaje transportu oraz działalność związana ze świadczeniem usług kulturalnych i rekreacyjnych.

Produkcja turystyczna uzupełniona o wielkość podatków pośrednich netto oraz inne rodzaje podatków pośrednich (w przypadku produktów turystycznych jest to podatek akcyzowy) określa wielkość **podażi turystycznej w cenach nabywcy**. W 2011 r. było to **44 661,0 mln PLN**, co stanowiło 1,4% wartości wyrobów i usług na rynku. Był to zatem udział nieco większy niż w udziale w produkcji, co jest efektem stosunkowo wysokiego udziału podatku akcyzowego nakładanego na produkty nabywane przez odwiedzających, tj. na paliwa, wyroby alkoholowe i tytoniowe.

Wykres 3.2. Wkład poszczególnych CRDT w całkowitą produkcję turystyczną w 2011 roku, ceny bazowe

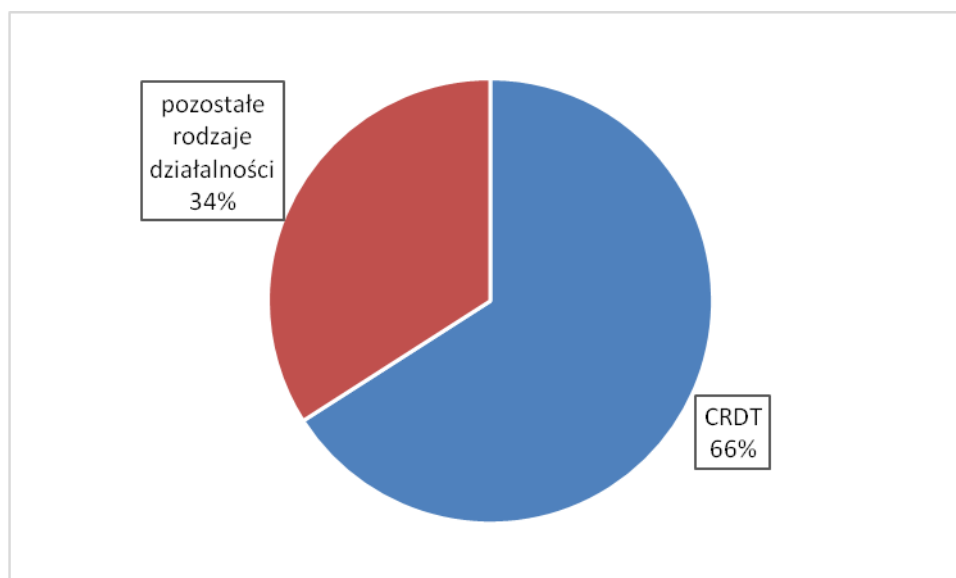
3.2. Charakterystyka wkładu turystyki w tworzenie wartości dodanej i PKB

Wielkość produkcji w charakterystycznych turystycznych rodzajach działalności i efektywność procesów wytwórczych w przedsiębiorstwach należących do tych branż mają zasadniczy wpływ na ocenę wkładu turystyki w tworzenie wartości dodanej w gospodarce narodowej. **Wartość dodana wypracowana w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej wyniosła 34 554,9 mln PLN**, co stanowiło 2,6% wartości dodanej wytworzonej w

całej gospodarce w 2011 r. Porównanie obu wielkości pokazuje, że charakterystyczne turystyczne rodzaje działalności turystycznej cechowała większa zdolność do tworzenia wartości dodanej niż przeciętna dla gospodarki (udział wartości dodanej w produkcji wynosił 50,4% dla charakterystycznych turystycznych rodzajów działalności i 42,5% dla całej gospodarki). Największą zdolność do tworzenia wartości dodanej wykazały: działalność związana z turystyką oraz wynajem i dzierżawa samochodów osobowych (z udziałem wartości dodanej na poziomie odpowiednio 71% i 70%). Zakwaterowanie charakteryzowało się wskaźnikiem nieco wyższym od przeciętnego dla wszystkich rodzajów charakterystycznej działalności turystycznej – 54%.

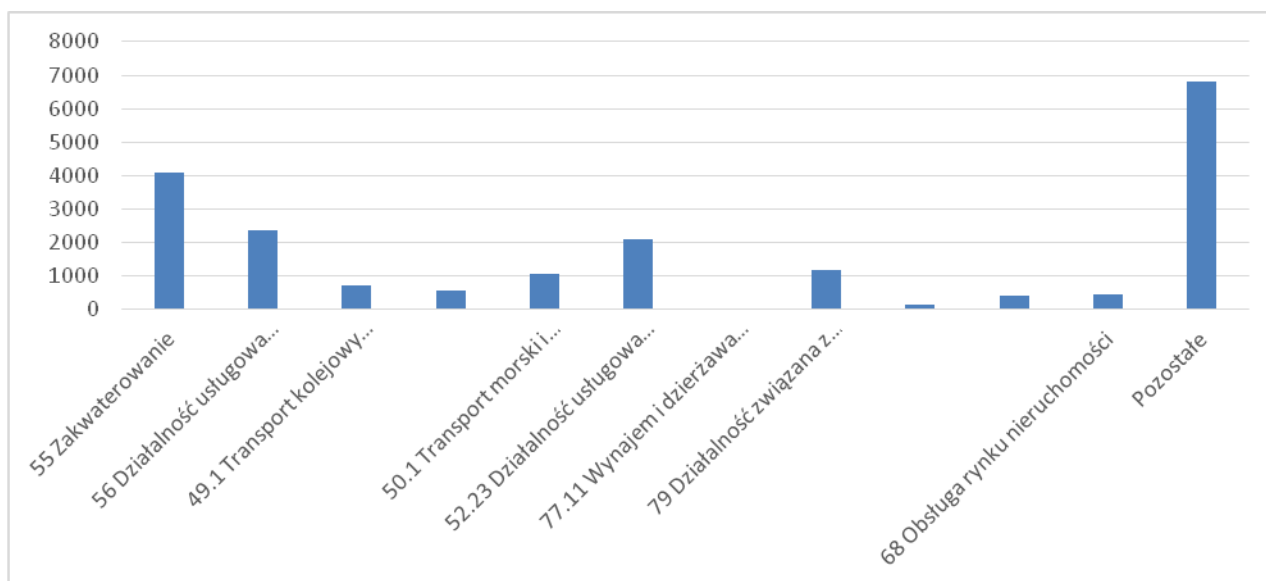
Podobnie jak w przypadku produkcji tylko część tej wartości dodanej może być bezpośrednio powiązana z turystyką, a rozmiar tej części określony jest przez zastosowanie współczynnika spożycia turystycznego. Tak ustalona **turystyczna wartość dodana** wypracowana przez CRDT wyniosła **13 193,13 mln PLN** czyli ok. 1% wartości dodanej wytworzonej w gospodarce narodowej. **Całkowita turystyczna wartość dodana** oszacowana z uwzględnieniem produkcji turystycznej innych działów to **20 007,03 mln PLN**. Było to 1,5% wartości dodanej wytworzonej w całej gospodarce. Wykres 3.3. ilustruje strukturę turystycznej wartości dodanej według miejsca jej wytworzenia.

Wykres 3.3. Struktura turystycznej wartości dodanej w 2011 r. według miejsca wytworzenia

Wykres 3.3. dowodzi, że zdecydowana większość (66%) turystycznej wartości dodanej została wytworzona w CRDT, których udział był o 2 p. p. większy niż miało to miejsce w przypadku całkowitej produkcji turystycznej. Wkład poszczególnych CRDT w wytworzenie tej części turystycznej wartości dodanej ilustruje wykres 3.4.

Wykres 3.4. Udział poszczególnych rodzajów działalności w tworzeniu turystycznej wartości dodanej w 2011 roku

Na wykresie 3.4. pokazano, że spośród CRDT największy wkład w tworzenie turystycznej wartości dodanej miało zakwaterowanie oraz działalność usługowa związana z wyżywieniem. Warto też zauważyć duży wkład działalności usługowej wspomagającej transport lotniczy, która została zaliczona do krajowych CRDT.

Turystyczna wartość dodana ma decydujący wpływ na wielkość wkładu turystyki w tworzenie PKB. Po dodaniu **wartości podatków pośrednich netto** w wysokości **4 312,4 mln PLN** wkład ten wynosił **24 319,5 mln PLN**, co stanowiło 1,6% PKB. Wartość ta jest niższa niż obliczona w poprzednich edycjach RST, jednak ze względu na zmiany w metodologii trudno dokonywać bezpośrednich porównań. Niemniej należy podkreślić zmieniające się proporcje między wkładem CRDT a pozostałymi rodzajami działalności gospodarczej w tworzenie turystycznej wartości dodanej. Wkład ten uległ wyraźnemu zwiększeniu, co świadczy o zmieniającej się strukturze spożycia turystycznego w Polsce, która polega na zmniejszaniu się udziału zakupów towarów w wydatkach turystycznych.

4. Charakterystyka siły roboczej w działalności turystycznej w 2011 roku

Ogółem w 2011 roku liczba pracujących w (CRDT) wyniosła 518,4 tys. osób, co stanowiło (podobnie jak w minionych latach) prawie 6% siły roboczej w całej gospodarce. Liczba jednostek zaliczanych do charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku wyniosła prawie 122 tysiące, z czego ponad 90% stanowią mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób).

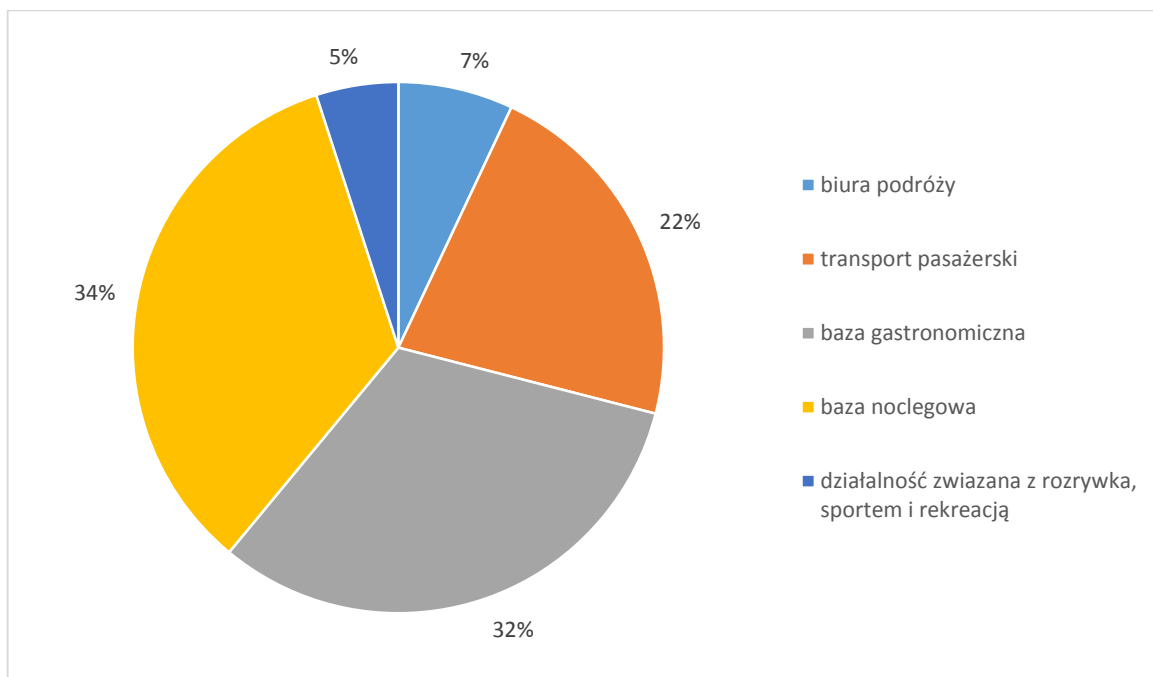
Liczba zatrudnionych w CRDT wyniosła ponad 431,8 tys. osób, a liczba właścicieli, współwłaścicieli i pomagających członków rodzin („samozatrudnionych”) osiągnęła ponad 87,5 tys. osób, czyli ponad 17% pracujących w CRDT. Oznacza to istotny wzrost (o ponad 5 punktów proc.) w stosunku do ubiegłych lat. Prawie wszyscy samozatrudnieni (96%) znajdują miejsca pracy w mikroprzedsiębiorstwach, których liczba w turystyce od wielu lat utrzymuje się na dość stabilnym poziomie (w 2011 roku wyniosła ponad 112 tys.), co świadczy o tym że mikroprzedsiębiorstwa nadal stanowią ważne rynkowe „źródło” samodzielnie tworzonych miejsc pracy.

Przedstawione relacje ulegają zmianie po zastosowaniu współczynnika turystycznej wartości dodanej (TWD). Rzeczywista wielkość zatrudnienia związanego z obsługą ruchu turystycznego, oszacowana przy zastosowaniu tego współczynnika, była znacznie niższa: wyniosła niespełna 138 tys. osób. 15% tej liczby stanowili samozatrudnieni (prawie 21 tys. osób). Na jednostki zatrudniające powyżej 9 osób przypadło 67% pracujących, co oznacza, że w 2011 roku tworzyły one 2 razy więcej miejsc pracy aniżeli jednostki mikro (33%). Relacje te utrzymują się prawie niezmiennie od 10 lat.

Udział poszczególnych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w generowanym zatrudnieniu w 2011 roku był bardzo różny (por. wykres 4.1). Największym pracodawcą spośród wszystkich CRDT (przy uwzględnieniu wskaźnika TWD) niezmiennie pozostaje baza noclegowa (prawie 44 tys. pracujących, co stanowiło 32 % wszystkich pracujących w CRDT). Tuż za nią plasowała się baza gastronomiczna – z liczbą ponad 40 tys. pracujących (30% pracujących w CRDT). Transport pasażerski jest kolejnym ważnym pracodawcą w branży turystycznej: lądowy transport pasażerski tworzy 18% miejsc pracy w CRDT, a cały transport pasażerski ponad 20%. Działalność związana ze sportem, rozrywką i rekreacją tworzy nieco ponad 5% miejsc pracy (niespełna 6,5 tys. pracujących przy obsłudze ruchu turystycznego). Działalność pośrednictwa i organizacji (co w uproszczeniu można utożsamić

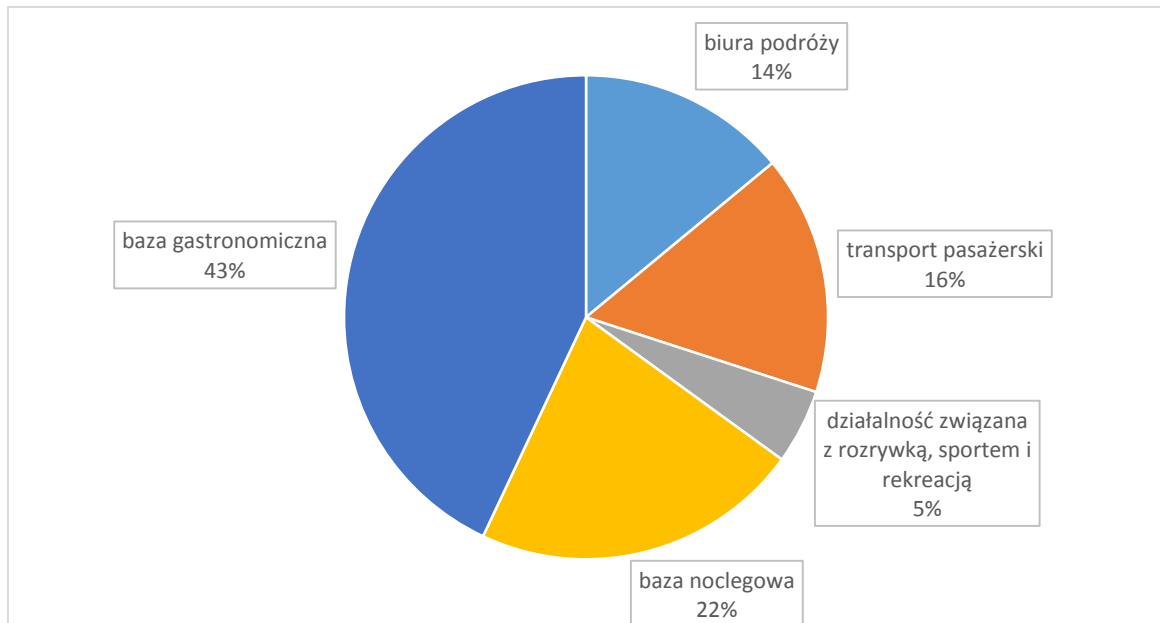
z działalnością biur podróży) to zaledwie 7% wszystkich pracujących w CRDT (niepełna 10 tys. osób). Warto jednak zaznaczyć, że wielkość ta ulega konsekwentnej choć nieznacznej poprawie od kilku lat (zarówno pod względem liczby jednostek, jak i tworzonych miejsc pracy).

Wykres 4.1. Pracujący w turystyce w 2011 roku (wszystkie jednostki)

Jeśli chodzi o samozatrudnienie w turystyce w 2011 roku, to na tę kategorię przypadło 15% pracujących (prawie 21 tys. osób). Wykres 4.2 pokazuje, jaka część samozatrudnionych pracujących we wszystkich CRDT przypadła w 2011 roku na poszczególne rodzaje działalności. Największy odsetek samozatrudnionych, podobnie jak we wcześniejszych latach przypadł na bazę gastronomiczną (42%), prawie o połowę mniejszy na obiekty noclegowe (21%). Biura podróży, czyli podmioty jednoznacznie kojarzone z branżą turystyczną, osiągnęły w 2011 roku udział 14% w ogólnej liczbie właścicieli, współwłaścicieli i pomagających członków rodzin, pracujących w CRDT. Podane wskaźniki należy jednak analizować łącznie z informacją o liczbie przedsiębiorstw w poszczególnych rodzajach działalności turystycznej. Na przykład w przypadku restauracji i barów liczba przedsiębiorstw wyniosła ponad 38 tys. jednostek, a w przypadku bazy noclegowej prawie 12 tys. podmiotów. Na tym tle biura podróży z liczbą nieco ponad 6 tys. jednostek należy uznać za grupę niezwykle ważną z punktu widzenia samodzielnego tworzenia miejsc pracy, co zresztą stanowi powtórzenie tendencji z minionych lat.

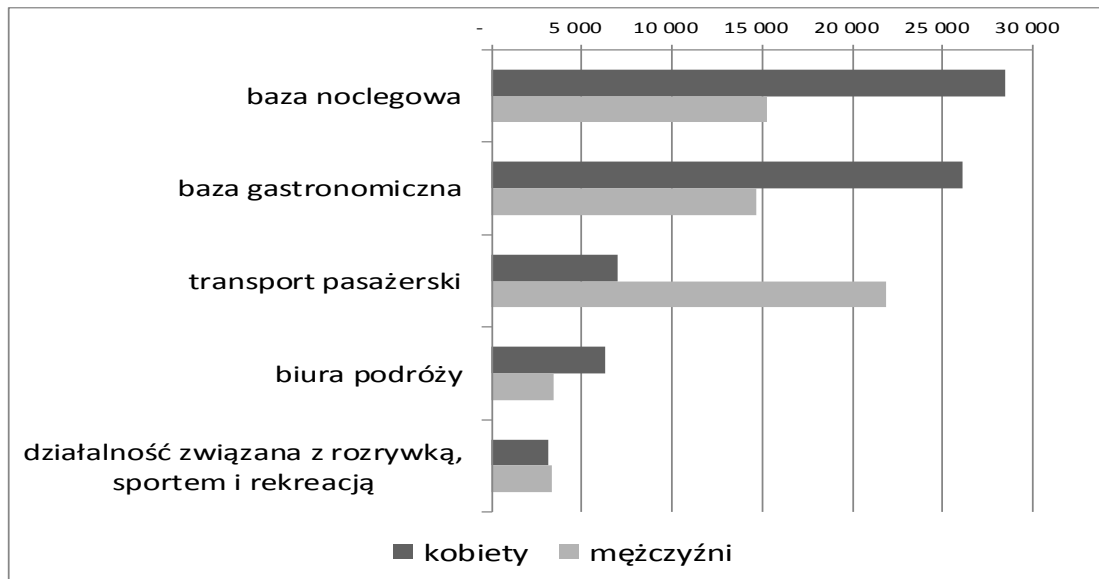
Wykres 4. 2. Samozatrudnieni w turystyce w 2011 roku (wszystkie jednostki)

Wątek struktury pracujących w CRDT według płci pojawia się na wykresie 4.3. Łącznie w CRDT pracowało w 2011 roku ponad 245 tys. kobiet, jednak po uwzględnieniu współczynnika TWD liczba kobiet zatrudnionych faktycznie przy obsłudze ruchu turystycznego spada do niespełna 77 tys.. Stanowi to około 56% wszystkich pracujących w CRDT w 2011 roku, co oznacza spadek aż o 5 p.p. w stosunku do ubiegłych, lecz nadal pozostaje wskaźnikiem wyższym niż dla całej gospodarki, gdzie kobiety stanowią 46% wszystkich pracujących (tu potwierdzają się tendencje obserwowane we wcześniejszych latach).

Struktura pracujących w 2011 roku według płci (wykres 3) wskazuje, że kobiety dominowały we wszystkich rodzajach działalności, które jednoznacznie kojarzone są z turystyką. W hotelarstwie i działalności noclegowej stanowiły 65% wszystkich pracujących w 2006 r., a w działalności gastronomicznej 64%. Znaczący był także udział kobiet w pozostałej działalności turystycznej, której zasadniczy trzon stanowi działalność biur podróży (64%). Największymi pracodawcami dla kobiet (mierząc wielkością bezwzględną) wśród CRDT okazała się w 2011 roku baza gastronomiczna (ponad 26 tys. kobiet) i noclegowa (ponad 28 tys.). Łącznie w hotelarstwie i gastronomii w 2011 roku pracowało prawie 54 tys. kobiet, co stanowi zarazem 71% wszystkich kobiet zatrudnionych w CRDT.

Wykres 4.3. Pracujący w turystyce w 2011 roku według płci (wszystkie jednostki)

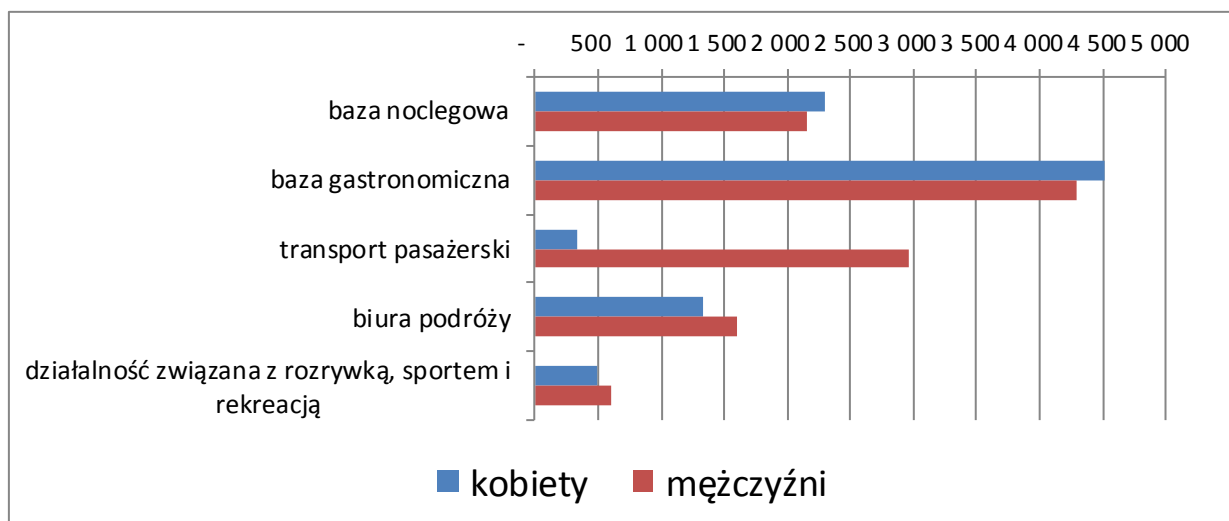

Jeśli chodzi o stosunek liczby kobiet pracujących na własny rachunek w poszczególnych działach CRDT do całkowitej liczby kobiet samozatrudnionych w CRDT, najkorzystniej prezentuje się gastronomia (50% kobiet pracujących na własny rachunek w CRDT). Skromniejszy był udział kobiet prowadzących samodzielną działalność gospodarczą w obiektach noclegowych (25%) i w biurach podróży (15%).

W omawianej grupie właścicieli, współwłaścicieli i pomagających członków rodzin mężczyźni również najliczniej byli reprezentowani w gastronomii, która stanowiła miejsce pracy 37% mężczyzn samozatrudnionych w CRDT. Tuż za nią należy wskazać transport pasażerski (25% miejsc pracy samodzielnie tworzonych przez mężczyzn w CRDT), nieco dalej plasują się hotele i inne obiekty noclegowe (18% mężczyzn samozatrudnionych w CRDT) i biura podróży (14%). Liczby te świadczą, że zarówno kobiety, jak i mężczyźni podejmujący samodzielną działalność gospodarczą w turystyce, najliczniej reprezentowani byli w 2011 roku w gastronomii i usługach noclegowych, choć nieznaczną przewagę liczebną w tych rodzajach działalności uzyskują kobiety.

Podobnie jak rok wcześniej bardzo wyrównane są relacje w działalności samodzielnie zakładanych biur podróży (mniej więcej po 50%). Mężczyźni mają natomiast znaczącą przewagę liczebną w samodzielnie tworzonych miejscach pracy we wszystkich rodzajach transportu, gdzie jednak całkowita liczba samodzielnie tworzonych miejsc pracy jest znikoma (nie przekracza 3,3 tys. miejsc pracy samozatrudnionych w CRDT), toteż pozycje te zostały pominięte na wykresie 4.4.

Wykres 4.4. Samozatrudnieni w turystyce w 2011 roku według płci (wszystkie jednostki)

Należy zauważyć, że struktura zatrudnienia według płci w turystyce odbiega od danych dla całej gospodarki. Udział kobiet w grupie pracujących, zatrudnionych i samozatrudnionych w całej gospodarce wyniósł w 2011 roku odpowiednio: 46%, 47% i 49%. W przypadku CRDT (po uwzględnieniu współczynnika TWD) analogiczne dane przybierają wielkość: 56%, 58% i 44%. Oznacza to, że turystyka sprzyja zatrudnieniu kobiet w większym stopniu niż inne rodzaje działalności gospodarczej. W ogólnej liczbie zatrudnionych przeważają kobiety (58% w 2011 roku), ale już w grupie samozatrudnionych widoczna jest dominacja liczebna mężczyzn (56% samozatrudnionych w CRDT), co stanowi istotną zmianę w stosunku do minionych lat, kiedy wskaźnik ten nie przekraczał 50%. Odzwierciedla to skutki obserwowanej w minionych latach większej aktywności mężczyzn w zakresie samodzielnego tworzenia miejsc pracy: 19% spośród wszystkich mężczyzn pracujących w CRDT w 2011 roku to samozatrudnieni (taki sam wskaźnik obserwowano w poprzednich edycjach RST). W przypadku kobiet liczba samozatrudnionych w CRDT stanowi zaledwie 12% wszystkich kobiet pracujących w turystyce, co oznacza spadek wartości tego wskaźnika w stosunku do ubiegłych lat, kiedy utrzymywał się na poziomie 14-15%.

Oczywiście stosunek liczby kobiet pracujących na własny rachunek w poszczególnych rodzajach działalności do całkowitej liczby kobiet pracujących w tych CRDT bywa większy niż 12%: na przykład w biurach podróży wynosi aż 21%, w działalności gastronomicznej 17%, a w działalności związanej z rozrywką, sportem i rekreacją – 16%, ale rośnie też rozpiętość między wskaźnikami dla kobiet i mężczyzn. Najlepszym przykładem jest działalność noclegowa: spośród wszystkich kobiet pracujących w bazie noclegowej 8% to samozatrudnione, podczas gdy w przypadku mężczyzn wskaźnik wyniósł 14%). W gastronomii udział samozatrudnionych kobiet w ogólnej liczbie kobiet pracujących w tej działalności wyniósł 17%, a dla mężczyzn – 29%, w biurach podróży odpowiednio 21% i 46%.

Tablica 4.1. Pracujący¹ w turystyce, stan na 31 XII 2011 r. (wszystkie jednostki)

Rodzaj działalności wg PKD		Liczba jednostek ²	Status		Liczba pracujących ogółem	Współczynnik TWD	Status		Liczba pracujących ogółem
			Zatrudnieni	Właściciele, współwłaściciele i pomagający członkowie rodzin			Zatrudnieni	Właściciele, współwłaściciele i pomagający członkowie rodzin	
55.1	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	3654	45990	3063	49053	0,602	27 691	1 844	29 535
55.2	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	7120	13370	4041	17411	0,602	8 050	2 433	10 483
55.3	Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	185	277	128	405	0,602	16	77	244
55.9	Pozostałe zakwaterowanie	662	5615	156	5771	0,602	3 381	94	3 475
56.1	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	25022	99616	24969	124585	0,248	24 655	6 180	30 835
56.2	Przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych i pozostała gastronomiczna działalność usługowa	4443	16332	3602	19934	0,248	4 042	891	4 934
56.3	Przygotowywanie i podawanie napojów	8622	13328	7006	20334	0,248	3 299	1 734	5 033
49.1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	20	24224	12	24236	0,422	10 225	5	10 230
49.3	Pozostały transport lądowy pasażerski	51232	117218	31533	148751	0,096	11 218	3 018	14 23
50.1	Transport morski i przybrzeżny pasażerski	174	488	152	640	0,752	367	114	481
50.3	Transport wodny śródlądowy pasażerski	139	404	103	507	0,990	400	102	502
51.1	Transport lotniczy pasażerski	152	4012	69	4081	0,829	3 325	57	3 382
77.11	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgon.	1046	2983	589	3572	-			
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych	6129	11908	5153	17061	0,569	6 780	2 934	9 715
91.0	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	3668	44812	771	45583	0,177	7 954	137	8 091
93.1	Działalność związana ze sportem	4503	22352	2722	25074	0,176	3 932	479	4 411
93.2	Działalność rozrywkowa i rekreacyjna	4997	7917	3545	11462	0,176	1 393	624	2 016
Charakterystyczna działalność turystyczna ogółem		121803	431846	87644	519384		116 878	20 723	137 601

¹ Dane dla jednostek zatrudniających powyżej 9 osób – na podstawie badania prowadzonego na formularzu Z-06. Pozostałe jednostki – doszacowanie na podstawie danych dla 2011 roku.

² Liczba jednostek – j.w.

5. Nakłady inwestycyjne w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2011 roku

5.1. Nakłady inwestycyjne

Zgodnie z metodologią sporządzania RST przyjmuje się, że działalność turystyczna występuje jako działalność podstawowa w czterech sekcjach: H (Transport i gospodarka magazynowa), I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, w tym: agencje turystyczne) R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) i S (Pozostała działalność usługowa)⁸; informacje na temat nakładów inwestycyjnych w tych sekcjach zawiera tablica V. W 2011 roku nakłady inwestycyjne na budynki i budowle, środki transportu oraz pozostałe środki trwałe, łącznie z nakładami na ulepszenia gruntu, wyniosły w CRDT 14,8 mld PLN, co stanowiło 6,1% nakładów inwestycyjnych ogółem⁹. Strukturę nakładów przedstawia wykres 5.1. a wartości liczbowe tablica nr 9 znajdująca się na końcu niniejszego raportu.

W nakładach inwestycyjnych w 2011 roku w CRDT dominowały dwie grupy działalności: działalność związana ze sportem oraz pozostały transport lądowy pasażerski. Nakłady inwestycyjne w grupie działalności związanych ze sportem (3,9 mld PLN) to głównie nakłady na budynki i budowle (boiska, stadiony itp.) natomiast w grupie działalności związanych z pozostałym transportem lądowym pasażerskim (3,6 mld PLN) to w 64% nakłady na zakup środków transportu (głównie transport drogowy) i w 28% nakłady na budynki i budowle (drogi).

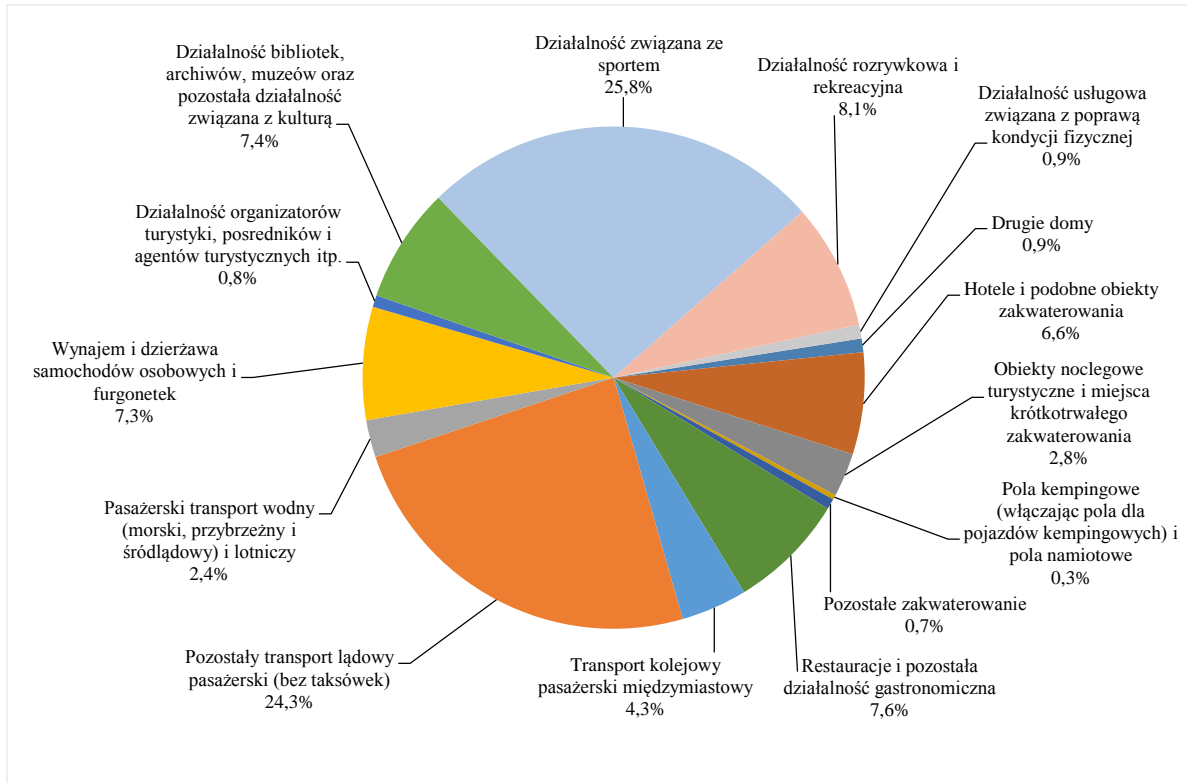
W 2011 roku w grupie hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego oddano do użytku (nowe inwestycje lub generalne remonty) 698 obiektów o kubaturze 2 099 tys. m³, w tym 283 hotele. Produkcja budowlano-montażowa w 2011 roku w grupie hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego zrealizowana systemem zleceńowym przez podmioty budowlane, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, wyniosła 955,5 mln PLN (o 4,8% więcej niż w roku poprzednim), w tym roboty o charakterze inwestycyjnym 690,6 mln PLN.

⁸ Polska Klasyfikacja Działalności. Warszawa GUS 2007.

⁹ Środki trwałe w gospodarce narodowej w 2011 roku, Warszawa, GUS 2012.

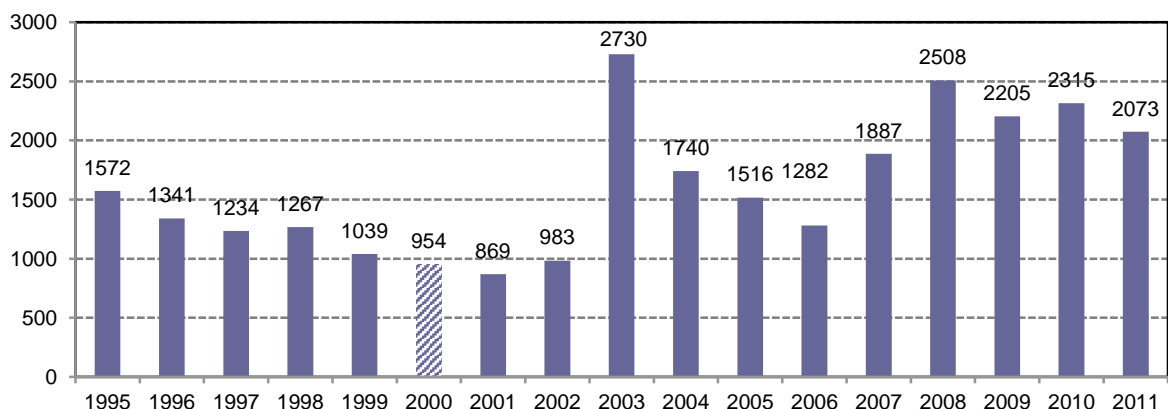
Jednocześnie w 2011 roku w Polsce wydano 1010 pozwoleń na budowę 2220 hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego o powierzchni użytkowej 627,4 tys. m².

Wykres 5.1. Udział wybranych grup działalności w nakładach inwestycyjnych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku

Źródło: niepublikowane dane GUS.

Wykres 5.2. Domy letniskowe i domki wakacyjne oraz rezydencje wiejskie*

* Nieprzeznaczone do stałego zamieszkania na obszarach wiejskich.

Za rok 2000 – oszacowanie Instytutu Turystyki.

Źródło: *Budownictwo, wyniki działalności*. Warszawa GUS. 1995–2006.

Tablica 5.1. Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego oddane do użytku w latach 2010–2011

Województwo	2010		2011	
	Liczba obiektów*	Liczba hoteli	Liczba obiektów*	Liczba hoteli
Dolnośląskie	47	28	28	19
Kujawsko-pomorskie	22	19	28	7
Lubelskie	17	15	25	21
Lubuskie	14	13	10	7
Łódzkie	14	14	10	9
Małopolskie	42	32	33	27
Mazowieckie	31	29	42	33
Opolskie	12	9	13	7
Podkarpackie	16	15	34	24
Podlaskie	8	8	16	12
Pomorskie	95	27	55	25
Śląskie	52	20	32	23
Świętokrzyskie	15	14	13	11
Warmińsko-mazurskie	21	8	17	11
Wielkopolskie	41	40	29	20
Zachodniopomorskie	140	37	313	27
POLSKA	587	328	698	283

* Hoteli i budynków zakwaterowania turystycznego.

Źródło: *Budownictwo – wyniki działalności w 2011 r.* Warszawa GUS 2012.

Przedstawione informacje dotyczyły bazy zakwaterowania zbiorowego. Jeśli chodzi o bazę zakwaterowania indywidualnego, w zakres RST wchodzi tylko tzw. drugie domy. Ta grupa obiektów od 2001 roku obejmuje kategorię *Domy letnie i domki wypoczynkowe oraz rezydencje wiejskie* na terenach wiejskich. W 2011 roku oddano do użytku 2 073 obiekty o kubaturze 647,8 tys. m³. Zmiany w tym zakresie obrazuje wykres 5.2

Tablica 5.2. Oszacowania wybranych wielkości dla domów letniskowych i domków wakacyjnych oraz rezydencji wiejskich w latach 2009–2011

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Wartość produkcji oddanych domów w mln PLN	224,2	147,2	132,1
Liczba domów oddanych do użytku	2 205	2315	2073
Kubatura w tys. m ³	804,5	527,3	647,8

Źródło: *Budownictwo, wyniki działalności*. Warszawa GUS 2010–2012.

W 2008 roku¹⁰ na zakup środków transportu w sektorze transportu lotniczego poniesiono nakłady w wysokości około 138,4 mln PLN. Łączne nakłady na transport lotniczy w 2008 roku wyniosły 158,9 mln PLN. W 2013 roku dysponujemy jedynie nakładami inwestycyjnymi PLL LOT wynoszącymi 25,0 mln PLN¹¹

W 2011 roku firmy zajmujące się rozkładowym transportem lotniczym w Polsce dysponowały 54 samolotami komunikacyjnymi (2010 r. – 56). W 2011 roku porty lotnicze odnotowały 326,9 tys., a w 2010 roku 314,7 tys. startów i lądowań samolotów pasażerskich, które przewiozły odpowiednio 6,49 i 4,99 mln pasażerów¹².

5.2. Wartość brutto środków trwałych w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2011 roku

Wartość brutto środków trwałych, obejmująca produkowane aktywa niefinansowe (m. in. budynki i budowle, środki transportu oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia) w CRDT (bez wartości gruntów i drugich domów), w 2011 roku wyniosła 72,1 mld PLN (wzrost o 7,1% w stosunku do roku poprzedniego), co stanowi 2,7% wartości brutto środków trwałych ogółem w gospodarce narodowej (w bieżących cenach ewidencyjnych).

W ramach CRDT można wyróżnić: obiekty noclegowe (17,6 mld PLN), w której 92,4% stanowi wartość budynków i budowli, działalność związaną ze sportem (14,9 mld PLN), w której dominującą pozycję stanowią budynki i budowle (94,4%), pozostały transport lądowy pasażerski (12,7 mld PLN) oraz gastronomię (7,1 mld PLN).

Warto zaznaczyć zdecydowaną dominację transportu (23,7 mld PLN) stanowiącego łącznie 32,9% wartości brutto wszystkich CRDT.

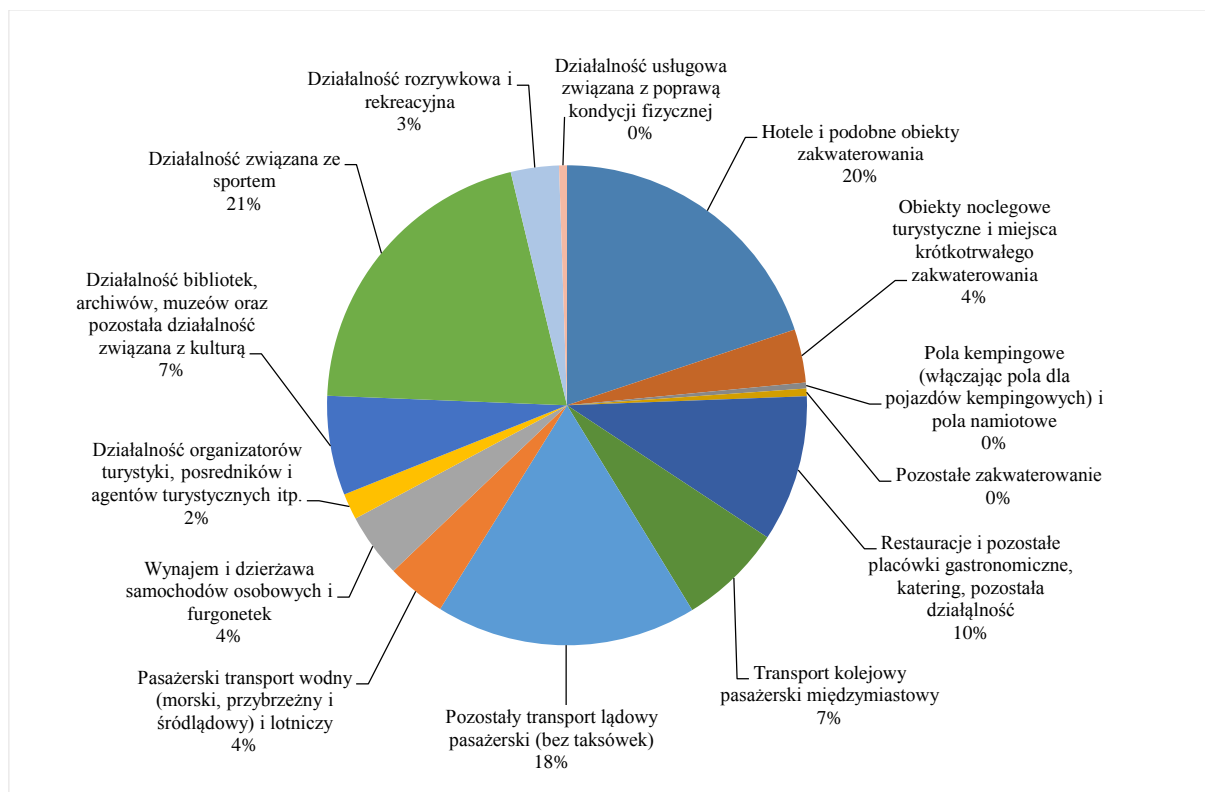
Szczegółową strukturę wartości środków trwałych w CRDT przedstawia wykres 5.3.

¹⁰ Ostatnie dostępne dane.

¹¹ Źródło: *Pakiet informacyjny dla akcjonariuszy PLL LOT S.A.*, Warszawa, czerwiec 2013

¹² Łączna liczba pasażerów przewoźników krajowych i zagranicznych odprawionych i przyjętych na polskich lotniskach w 2011 roku wyniosła 21,9 mln.

Wykres 5.3. Udział wybranych grup działalności w wartości brutto środków trwałych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku

Źródło: niepublikowane dane GUS.

W podanej wartości brutto środków trwałych nie uwzględniono wartości gruntów. Nie uwzględniono także wartości domów wakacyjnych.

6. Uwagi końcowe

Przygotowana pełna wersja RST za 2011 rok jest kontynuacją prac rozpoczętych w połowie lat 90., zawiera jednak kilka istotnych zmian w stosunku do poprzednich edycji:

- jest to pierwsze oszacowanie RST z uwzględnieniem zaktualizowanej metodologii i nowych klasyfikacji rodzajów działalności oraz wyrobów i usług;
- stanowi próbę zmniejszenia dystansu między rokiem referencyjnym, a rokiem sporządzania rachunku.

Jeśli chodzi o pierwszą z wymienionych różnic, to należy podkreślić, że nowe klasyfikacje są lepiej dostosowane do potrzeb związanych ze sporządzaniem RST. Niestety lepsze dostosowanie struktury danych podażowych do potrzeb RST nie oznacza skrócenia czasu pozyskiwania tych danych i nie skraca dystansu między rokiem sporządzania rachunku, a rokiem referencyjnym. W obecnej edycji RST wykorzystano częściowo zagregowane dane finalne dotyczące roku referencyjnego, które roszacowano z wykorzystaniem danych z bazy strukturalnej statystyki przedsiębiorstw EUROSTAT. Dane z obu tych źródeł okazały się w dużym stopniu niespójne, co sprawia, że zaprezentowane dane dotyczące podaży powinny być traktowane jako szacunki. Stawia to pod znakiem zapytania możliwość skrócenia wspomnianego dystansu, zwłaszcza, że dane w bazie strukturalnej statystyki przedsiębiorstw udostępniane są nieregularnie.

Nowa struktura RST pozwala lepiej ocenić zjawisko turystyki w poszczególnych krajach. Z jednej strony wyodrębniony jest moduł wspólny dla wszystkich krajów (CRDT), a drugiej strony możliwe jest czytelne wprowadzanie produktów i rodzajów działalności ważnych dla poszczególnych krajów. W RST dla 2011 r. podjęto taką próbę, choć ze względu na luki w danych nie do końca zostało to wykonane w pełnym zakresie.

Podobnie, jak w poprzednich edycjach, problemem były luki w danych dotyczących spożycia. Pełne wdrożenie w Polsce od 2015 r. zaleceń Komisji Europejskiej powinno poprawić sytuację, chociaż ze względów metodologicznych w dalszym ciągu problemem będą dane dotyczące podróży w sprawach zawodowych. Wynikają one z trudności z uchwyceniem tej grupy odwiedzających w standardowych badaniach gospodarstw domowych, a także z braku dostatecznej informacji na temat wydatków na szkolenia i usługi biznesowe związane z tymi wyjazdami.

Wyniki obecnej edycji RST nie są w pełni porównywalne z wynikami z poprzednich lat. Wynika to ze zmian w klasyfikacjach rodzajów działalności oraz zmian zakresu ich analizy w RST. Z jednej strony pewne rodzaje działalności zostały wprowadzone, z drugiej strony wyeliminowano marże w handlu hurtowym, co jest zgodne z zaleceniami zaktualizowanej metodologii. W efekcie oszacowany wkład turystyki w tworzenie PKB jest mniejszy niż szacowany dla poprzednich lat, większa jest natomiast rola CRDT. Warto też pamiętać, że wkład

ten może być niedoszacowany ze względu na opisane wyżej problemy z pozyskaniem odpowiednich danych dotyczących strony popytowej i podaźowej turystyki.

Tablice 2011

Tablica 1.	Wydatki z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej według produktów i kategorii odwiedzających, wersja netto, ceny nabywcy (w mln PLN).....	50
Tablica 2.	Wydatki w turystyce krajowej według produktów, rodzajów odwiedzających i typów podróży (mln PLN, ceny bieżące).....	51
Tablica 3.	Wydatki w turystyce wyjazdowej według produktów (w mln PLN, ceny bieżące)	52
Tablica 4.	Krajowe spożycie turystyczne, wersja netto, ceny nabywcy bieżące (w mln PLN)	53
Tablica 5.	Rachunek produkcji w turystycznych i pozostałych rodzajach działalności gospodarcze, ceny bazowe (w mln PLN)	54
Tablica 6.	Krajowa podaż i wewnętrzne spożycie turystyczne, ceny nabywcy (w mln PLN)	56
Tablica 7.	Pracujący w turystyce, stan na 31 XII 2011 r. (wszystkie jednostki)	58
Tablica 8.	Nakłady inwestycyjne na środki trwałe w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2005 roku, ceny bieżące (w mln PLN).....	61
Tablica 8a.	Nakłady inwestycyjne na środki trwałe w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2011 roku, ceny bieżące (w mln PLN).....	62
Tablica 8b.	Wartości brutto środków trwałych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku, ceny bieżące (w mln PLN).....	63
Tablica 9.	Turystyczne spożycie zbiorowe według poziomu administracji (w mln PLN)	64
Tablica 10a.	Liczba podróży i udzielonych noclegów wg rodzajów turystyki i grup nabywców (w tys.).....	64
Tablica 10b.	Zagraniczna turystyka przyjazdowa: liczba przyjazdów i udzielonych noclegów wg wykorzystanych środków transportu (w tys.)	65

Tablica 1. Wydatki z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej według produktów i kategorii odwiedzających, wersja netto, ceny nabywcy (w mln PLN)

Produkty	Odwiedzający jednodniowi	Turyści	Odwiedzający razem
	1	2	3=1+2
A. Charakterystyczne produkty turystyczne			
<i>Zakwaterowanie</i>	x	3 316	3 316
55. Usługi związane z zakwaterowaniem	x	3 316	3 316
<i>Własne domy/mieszkania wakacyjne</i>	x	.	.
56 Usługi w zakresie żywienia	1 746	2 842	4 588
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego transportu kolejowego	57	15	72
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	85	83	168
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego i 50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	33	54	87
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	38	1 633	1 671
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	.	.	.
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	0	378	378
91 Usługi bibliotek... i 93 Usługi sportowe...	480	1 521	2 001
Charakterystyczne produkty turystyczne	2 439	9 842	12 281
<i>Krajowe charakterystyczne produkty turystyczne</i>			
<i>Usługi</i>			
52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy	0	670	670
86.10.13 Usługi rehabilitacji pod nadzorem lekarzy ^{a) b)}	0	65	65
<i>Produkty</i>	.	.	.
Charakterystyczne produkty turystyczne razem	2 439	10 577	13 016
Produkty związane z turystyką			
15 Produkty spożywcze i napoje oraz 16 wyroby tytoniowe i napoje alkoholowe	1 579	446	2 025
17.7 Wyroby o splocie dzianinowym oraz szydełkowym i trykotaże, 18 Odzież, futra i 19.3 Obuwie	1 715	559	2 274
23.2 Produkty rafinacji ropy naftowej	2 576	1 349	3 925
Wyroby wartościowe	.	.	.
<i>Pozostałe produkty</i>	5 045	1 787	6 832
Ogółem produkty	13 354	14 718	28 072

a) w przypadku nierezydentów obejmują także wydatki na inne usługi medyczne

b) pozostałe elementy spożycia obejmują finansowanie usług uzdrowiskowych tylko przez NFZ, bez ZUS i KRUS

Tablica 2. Wydatki w turystyce krajowej według produktów, rodzajów odwiedzających i typów podróży (mln PLN, ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Podróże krajowe			Podróże wyjazdowe			Ogółem		
	turyści	jedno-dniowi odwiedzający	odwiedzający	turyści	jedno-dniowi odwiedzający	odwiedzający	turyści	jedno-dniowi odwiedzający	odwiedzający
0	1	2	3=1+2	4	5	6=4+5	7=1+3	8=2+4	9=3+6
A. Charakterystyczne produkty turystyczne	6 470,2	287,6	6 757,8	1 602,8	2,3	1 605,1	8 073,0	289,9	8 362,9
55 Usługi związane z zakwaterowaniem	2 451,4	x	2 451,4	0,0	x	0,0	2 451,4	x	2 451,4
<i>Własne domy/mieszkania wakacyjne</i>	790,2	x	790,2	x	x	x	790,2	x	790,2
56 Usługi w zakresie żywienia	1 793,8	123,3	1 917,1	0,0	0,0	0,0	1 793,8	123,3	1 917,1
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego transp. kolejowego	296,1	70,1	366,2	19,4	0,0	19,4	315,5	70,1	385,6
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	360,0	62,2	422,2	88,3	0,0	88,3	448,3	62,2	510,5
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego									
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	5,7	0,0	5,7	14,0	2,0	16,0	19,7	2,0	21,7
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	0,0	0,0	0,0	594,3	0,0	594,3	594,3	0,0	594,3
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	350,9	0,5	351,4	886,8	0,3	887,1	1 237,7	0,8	1 238,5
91 Usługi bibliotek... i 93 Usługi sportowe...	422,1	31,5	453,6	0,0	0,0	0,0	422,1	31,5	453,6
<i>Krajowe charakterystyczne produkty turystyczne</i>									
<i>Usługi</i>									
52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy	x	x	x	x	x	x	x	x	x
86. 10. 13 Usługi rehabilitacji pod nadzorem lekarzy ^{a) b)}	165,5	0,0	165,5	0,0	0,0	0,0	165,5	0,0	165,5
Produkty	.	.	.	..	.	.	.	.	.
Charakterystyczne produkty turystyczne razem	6 635,7	287,6	6 923,3	1 602,8	2,3	1 605,1	8 238,5	289,9	8 528,4
Produkty związane z turystyką									
15 produkty spożywcze i napoje oraz 16 wyroby tytoniowe	1 908,2	0,0	1 908,2	0,0	0,0	0,0	1 908,2	0,0	1 908,2
17.7 Wyroby o splocie dzianinowym oraz szydełkowym i trykotaże,									
18 Odzież, futra i 19.3 Obuwie	1 081,2	0,0	1 081,2	0,0	0,0	0,0	1 081,2	0,0	1 081,2
23.2 produkty rafinacji ropy naftowej	769,6	400,7	1 170,3	60,8	20,0	80,8	830,4	420,7	1 251,1
Przedmioty wartościowe	125,9	0,0	125,9	0,0	0,0	0,0	125,9	0,0	125,9
Pozostałe produkty	200,0	0,0	200,0	0,0	0,0	0,0	200,0	0,0	200,0
Ogółem produkty	10 594,7	688,3	11 283,0	1 663,6	22,3	1 685,9	12 258,3	710,6	12 968,9

a) w przypadku nierezydentów obejmują także wydatki na inne usługi medyczne

b) pozostałe elementy spożycia obejmują finansowanie usług uzdrowiskowych tylko przez NFZ, bez ZUS i KRUS

Tablica 3. Wydatki w turystyce wyjazdowej według produktów (w mln PLN, ceny bieżące)

Wyszczególnienie	Odwiedzający
A. Charakterystyczne produkty turystyczne	
Zakwaterowanie	
55 Usługi związane z zakwaterowaniem	2 666,4
Własne domy/mieszkania wakacyjne	.
56 Usługi w zakresie żywienia	1 614,8
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego transportu kolejowego	
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	108,9
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego	
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	0,0
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	4 557,4
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	0,0
91 Usługi bibliotek...	
93 Usługi sportowe...	701,4
Charakterystyczne produkty turystyczne razem	9 648,9
Produkty związane z turystyką	
15 Produkty spożywcze i napoje	
16 Wyroby tytoniowe	
17.7 Wyroby o splocie dzianinowym oraz szydełkowym i trykotaże	
18 Odzież, futra	
19.3 Obuwie	1 149,1
23.2 Produkty rafinacji ropy naftowej	108,9
Przedmioty wartościowe	74,8
Pozostałe produkty	125,9
Ogółem produkty	11 032,7

Tablica 4. Krajowe spożycie turystyczne, wersja netto, ceny nabywcy bieżące (w mln PLN)

Wyszczególnienie	Spożycie wewnętrzne			Pozostałe elementy spożycia turystycznego	Spożycie turystyczne ogółem
	Wydatki nierezydentów	Wydatki rezydentów	Wewnętrzne wydatki ogółem		
	1	2	3=1+2	4	5=4+3
A. Charakterystyczne produkty turystyczne					
<i>Zakwaterowanie</i>					
55 Usługi związane z zakwaterowaniem	3 316	2 451	5 767	2 619	8 386
Własne domy/mieszkania wakacyjne	.	790	.	0	790
56 Usługi w zakresie żywienia	4 588	1 917	6 505	0	6 505
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego transportu kolejowego	72	386	458	847	1 304
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	168	511	678	482	1 161
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego					
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	87	22	109	0	109
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	1 671	594	2 265	1 826	4 091
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	0	0	0	0	0
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	378	1 487	1 865	71	1 936
91 Usługi bibliotek... i 93 Usługi sportowe...	2 001	454	2 455	41	2 496
<i>Charakterystyczne produkty turystyczne</i>					
<i>Krajowe charakterystyczne produkty turystyczne</i>					
<i>Usługi</i>					
52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy	670	x	x	x	670
86. 10. 13 Usługi rehabilitacji pod nadzorem lekarzy ^{a) b)}	65	166	231	574	804
<i>Produkty</i>					
Charakterystyczne produkty turystyczne razem	13 016	8 778	20 333	6 459	28 257
Produkty związane z turystyką					
15 Produkty spożywcze i napoje oraz 16 wyroby tytoniowe i napoje alkoholowe	2 025	1 908	3 933	0	3 933
17.7 Wyroby o splocie dzianinowym oraz szydełkowym i trykotaże, 18 Odzież, futra i 19.3 Obuwie	2 274	1 081	3 355	0	3 355
23.2 Produkty rafinacji ropy naftowej	3 925	1 251	5 176	815	5 991
Wyroby wartościowe	.	126	.	0	.
Pozostałe produkty	6832	200	7 032	0	7 032
Ogółem produkty	28 072	13 344	39 829	7 274	48 563

a) W przypadku nierezydentów obejmują także wydatki na inne usługi medyczne

b) Pozostałe elementy spożycia obejmują finansowanie usług uzdrowiskowych tylko przez NFZ, bez ZUS i KRUS

Tablica 5. Rachunek produkcji w turystycznych i pozostałych rodzajach działalności gospodarcze, ceny bazowe (w mln PLN)

Wyszczególnienie	55 Zakwaterowanie	56 Działalność usługowa związana z wyżywieniem	49.1 Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	49.3 Pozostały transport lądowy pasażerski	50.1 Transport morski i przybrzeżny pasażerski, 50.3 Transport wodny śródlądowy pasażerski; 51.1 Transport lotniczy pasażerski	52.23 Działalność usługowa wspomagająca transport lotniczy	77.11 Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	79 Działalność związana z turystyką	91 Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	93 Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	Pozostałe rodzaje działalności	Produkcja globalna w cenach bazowych
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Charakterystyczne produkty turystyczne</i>												
55 Usługi związane z zakwaterowaniem	10 330,8	161,0	38,9	0	12	0	0	39,0	0	6,4	1 492,0	12 080,3
<i>Własne obiekty</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	790,2	790,2
56 Usługi w zakresie wyżywienia	1 224,9	19 417,4	16,9	0	23,4	0	0	39,4	3,1	19,3	3604,9	24 349,4
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego pasażerskiego transportu kolejowego	0,7		2 979,8	0	0	0	0	0	0	0	55,1	3 035,6
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	7,4	0,0	0	11 405,0	0	0	0	8,9	0	0	1103,9	12 525,2
50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego	4,9	0,8	0	0	87	0	0	0	0	0	0	97,2
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	0	0	0	0	18	0	0	0	0	0	0	17,8
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	0	0	0	0	4 812,4	0	0	0	0	0	0	4 812,4

77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	0	0	0	0	0	0	2 004,7	0	0	0	0	2 004,7
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	2,2	18,9	0	61,5	1,1	0	0	2 095,4	0	0	8,6	2 187,6
91 Usługi bibliotek...	0	0	0	0	0	0	0		1 542,7	0	509,1	2 051,8
93 Usługi sportowe...	21,0	10,1	0	24,3	0	0	0	0	0	5 065,3	5933,00	11 053,7
Produkty charakterystyczne	11 591,9	19 608,2	3 035,6	11 490,8	4 953,4	0,0	2 004,7	2 182,7	1 545,8	5 091,0	13 496,9	75 005,9
<i>Krajowe produkty charakterystyczne</i>												
52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy	0	0	0	0	253,1	4 213,1	0	0	0	0,0	0,0	4 466,2
86 Usługi opieki zdrowotnej	49,3	2,9	0	0	0	0	0	4,5	0	1,1	56955,8	57013,6
Produkty charakterystyczne ogółem	11 641,2	19 611,1	3 035,6	11 490,8	5 206,5	4 213,1	2 004,7	2 187,2	1 545,8	5 092,1	70 452,7	136 485,7
47 Handel detaliczny	11,3	62,3	0	0	3,9	0	0	196,6	12,6	44,4	151206,5	151537,6
Pozostałe produkty	714,8	439,9	0	20,0	13	0	0	550,8	97,7	385,6	2 870 780,5	2 873 002,5
Produkcja	12367,3	20113,3	3035,7	11510,8	5223,7	4213,1	2004,7	2934,6	1656,1	5522,1	3092439,6	3161025,8
Zużycie pośrednie w cenach nabywcy	5 663,3	10 556,8	1 292,2	5515,7	3 939	1 689,8	600	857,2	756,5	3 156,1	1 784 608,8	1 818 640,1
Wartość dodana brutto w cenach bazowych	6 704,0	9 556,5	1 743,5	5995,1	1 284,8	2523,3	1 405	2 077,4	899,6	2 366,0	1 307 830,8	1 342 385,7

Tablica 6. Krajowa podaż i wewnętrzne spożycie turystyczne, ceny nabywcy (w mln PLN)

Wyszczególnienie	55 Zakwaterowanie	56 Działalność usługowa związana z wyżywieniem	49.1 Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	49.3 Pozostały transport lądowy pasażerski	50.1 Transport morski i przybrzeżny pasażerski; 50.3 Transport wodny śródlądowy pasażerski; 51.1 Transport lotniczy pasażerski	52.23 Działalność usługowa wspomagająca transport lotniczy	77.11 Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	79 Działalność związana z turystyką	91 Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	93 Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	68 Obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe rodzaje działalności	Produkcja globalna w cenach bazowych	Podatki pośrednie netto i akcyzowe	spożycie turystyczne	Współczynnik spożycia turystycznego
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
<i>Produkty charakterystyczne</i>																
55 Usługi związane z zakwaterowaniem	7128,279	106,2837	25,65584	0	8,0	0	0	25,74	0	4,224		984,7405	8282,9	102,8	8385,7	0,69
<i>Własne obiekty</i>	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0	790,2	0	790,2	0	790,2	100
56 Usługi w zakresie wyżywienia	306,225	4854,345	4,237409	0	5,8	0	0	9,846688	0,778913	4,835879		901,2366	6087,35	417,85	6505,2	0,25
49.1 Usługi w zakresie pasażerskiego międzymiastowego transportu kolejowego	0,294	0	1251,507	0	0,0	0	0	0	0	0	0	23,142	1274,943	29,25729	1304,2	0,42
49.3 Usługi pasażerskiego transportu lądowego pozostałe	0,6808	0	0	1049,26	0,0	0	0	0,8188	0	0	0	101,568	1152,318	8,3816	1160,7	0,09

50.1 Usługi morskiego i przybrzeżnego transportu pasażerskiego	4,851	0,792	0	0	85,7	0	0	0	0	0	0	0	91,4	0,322	108,7	0,99
50.3 Usługi transportu wodnego śródlądowego pasażerskiego	0	0	0	0	17,6	0	0	0	0	0	0	0	17,622			
51.1 Przewozy lotnicze pasażerskie	0	0	0	0	3994,3	0	0	0	0	0	0	0	3994,292	96,708	4091	0,83
77.11 Usługi wynajmu samochodów osobowych i furgonetek	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
79 Usługi świadczone przez organizatorów...	1,716	14,742	0	47,97	0,9	0	0	1634,412	0	0	0	6,708	1706,328	229,672	1936	0,78
91 Usługi bibliotek...	0	0	0	0	0,0	0	0	0	293,113	0	0	136,729	429,842	0,045	2530	0,19
93 Usługi sportowe...	3,99	1,919	0	4,617	0,0	0	0	0	0	962,407	0	1127,27	2100,203			
Produkty charakterystyczne	7446,036	4978,082	1281,4	1101,847	4112,3	0	0	1670,817	293,8919	971,4669	790,2	3281,394	25927,4	885,0359	26811,7	x
52.23 Usługi wspomagające transport lotniczy	0	0	0	0	210,1	3496,873	0	0	0	0	0	0	3706,946	0	3706,946	0,83
86 Usługi opieki zdrowotnej	49,3	2,9	0	0	0,0	0	0	4,5	0	1,1	0	746,6	804,4	0	804,4	.
Produkty charakterystyczne ogółem	7495,336	4980,982	1281,4	1101,847	4322,4	3496,873	0	1675,317	293,8919	972,5669	790,2	4027,994	30438,74	885,0359	31323,05	x
Marża detaliczna ^{a)}	0,17063	0,94073	0	0	0,1	0	0	2,96866	0,19026	0,67044	0	2288,218	2293,217	3341,6	2283	0,015
Pozostałe	24,7346	40,2266	6,0714	23,0216	10,4	8,4262	4,0094	5,8692	3,3122	11,0442	0	7479,3	7616,463	85,8372	7702,3	0,002
Produkcja	7520,241	5022,149	1287,471	1124,869	4332,9	3505,299	4,0094	1684,155	297,3944	984,2815	790,2	13795,51	40348,5	4312,473	44 661,0	x
Zużycie pośrednie w cenach nabywcy	3443,709	2635,958	548,0352	539,0101	3267,6	1405,914	1,2	491,9437	135,8486	562,5561	328,091	6981,612	20341,47	x	x	x
Wartość dodana brutto w cenach bazowych	4076,532	2386,191	739,4361	585,8585	1065,3	2099,386	2,8094	1192,212	161,5458	421,7254	462,109	6813,9	20007,03	x	x	x

a) pozycja podatki pośrednie zawiera podatek akcyzowy od paliw, wyrobów alkoholowych i tytoniowych nabytych przez odwiedzających

Tablica 7. Pracujący ¹ w turystyce, stan na 31 XII 2011 r. (wszystkie jednostki)

Rodzaje działalności wg PKD		Liczba jednostek ²	Status						Liczba pracujących ogółem			Współczynnik TWD
			Zatrudnieni			Właściciele, współwłaściciele i pomagający członkowie rodzin			Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	
			Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem				
55.1	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	3 654	16 213	29 777	45 990	1 528	1 535	3 063	17 741	31 312	49 053	0,602
55.2	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	7 120	4 121	9 249	13 370	1 908	2 133	4 041	6 029	11 382	17 411	0,602
55.3	Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	185	115	162	277	60	68	128	175	230	405	0,602
55.9	Pozostałe zakwaterowanie	662	1 344	4 271	5 615	73	83	156	1 417	4 354	5 771	0,602
56.1	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	25 022	33 274	66 342	99 616	12 206	12 763	24 969	45 480	79 105	124 585	0,248
56.2	Przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering) i pozostała gastronomiczna działalność usługowa	4 443	4 764	11 568	16 332	1 744	1 858	3 602	6 508	13 426	19 934	0,248
56.3	Przygotowywanie i podawanie napojów	8 622	3 957	9 371	13 328	3 380	3 626	7 006	7 337	12 997	20 334	0,248
49.1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	20	17 127	7 097	24 224	10	2	12	17 137	099	24 236	0,422
49.3	Pozostały transport lądowy pasażerski	51 232	100 900	16 318	117 218	28 357	3 176	31 533	129 257	19 494	148 751	0,096
50.1	Transport morski i przybrzeżny pasażerski	174	277	211	488	135	17	152	412	228	640	0,752
50.3	Transport wodny śródlądowy pasażerski	139	339	65	404	91	12	103	430	77	507	0,990
51.1	Transport lotniczy pasażerski	152	1 813	2 199	4 012	59	10	69	1 872	2 209	4 081	0,829

77.11	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	1 046	1 789	1 194	2 983	435	154	589	2 224	1 348	3 572	0,000
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	6 129	3 264	8 644	11 908	2 811	2 342	5 153	6 075	10 986	17 061	0,569
91.0	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	3 668	12 332	32 480	44 812	437	334	771	12 769	32 814	45 583	0,177
93.1	Działalność związana ze sportem	4 503	11 798	10 554	22 352	1 521	1 201	2 722	13 319	11 755	25 074	0,176
93.2	Działalność rozrywkowa i rekreacyjna	4 997	3 637	4 280	7 917	1 946	1 599	3 545	5 583	5 879	11 462	0,176
	Charakterystyczna działalność turystyczna ogółem	121 803	217 471	214 375	431 846	57 284	30 929	87 644	275 056	245 304	519 384	

1) Dane dla jednostek zatrudniających powyżej 9 osób - na podstawie badania prowadzonego na formularzu Z-06. Pozostałe jednostki - na podstawie badania prowadzonego na formularzu SP-3 - dot. działalności gospodarczej przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób (badanie reprezentacyjne).

2) Liczba jednostek - j.w.

Tablica 7. - c. d.

Rodzaje działalności wg PKD		Status						Liczba pracujących ogółem		
		Zatrudnieni			Właściciele, współwłaściciele i pomagający członkowie rodzin					
		Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
55.1	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	9 762	17 929	27 691	920	924	1 844	10 682	18 853	29 535
55.2	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	2 481	5 569	8 050	1 149	1 284	2 433	3 630	6 853	10 483
55.3	Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	69	98	167	36	41	77	105	138	244

55.9	Pozostałe zakwaterowanie	809	2 572	3 381	44	50	94	853	2 622	3 475
56.1	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	8 235	16 420	24 655	3 021	3 159	6 180	11 256	19 578	30 835
56.2	Przygotowywanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering) i pozostała gastronomiczna działalność usługowa	1 179	2 863	4 042	432	460	891	1 611	3 323	4 934
56.3	Przygotowywanie i podawanie napojów	979	2 319	3 299	837	897	1 734	1 816	3 217	5 033
49.1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	7 229	2 996	10 225	4	1	5	7 234	2 996	10 230
49.3	Pozostały transport lądowy pasażerski	9 656	1 562	11 218	2 714	304	3 018	12 370	1 866	14 235
50.1	Transport morski i przybrzeżny pasażerski	208	159	367	102	13	114	310	171	481
50.3	Transport wodny śródlądowy pasażerski	336	64	400	90	12	102	426	76	502
51.1	Transport lotniczy pasażerski	1 503	1 823	3 325	49	8	57	1 552	1 831	3 382
77.11	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek									
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	1 859	4 922	6 780	1 601	1 334	2 934	3 459	6 255	9 715
91.0	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	2 189	5 765	7 954	78	59	137	2 266	5 824	8 091
93.1	Działalność związana ze sportem	2 075	1 856	3 932	268	211	479	2 343	2 068	4 411
93.2	Działalność rozrywkowa i rekreacyjna	640	753	1 393	342	281	624	982	1 034	2 016
	Charakterystyczna działalność turystyczna ogółem	49 210	67 668	116 878	11 685	9 039	20 723	60 894	76 707	137 601

Tablica 8. Nakłady inwestycyjne na środki trwałe w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2005 roku, ceny bieżące (w mln PLN)

Rodzaj działalności		Nakłady na produkowane aktywa niefinansowe				Nakłady ogółem	
		Budynki mieszkalne	Pozostałe budynki i budowle	Środki transportu	Pozostałe		Ogółem
	Drugie domy	132,1				132,1	132,1
H	Hotele i restauracje		814,3	80,8	234,8	1 129,9	1 133,6
55.1	Hotele	.	0,5	26,2	92,3	600,6	601,0
55.2	Pozostałe obiekty noclegowe	.	67,3	13,3	18,4	99,0	99,3
55.3	Restauracje	.	200,0	25,7	88,4	314,1	316,6
55.4	Bary	.	33,1	7,1	8,1	48,3	48,3
55.5	Działalność stołówek i catering	.	12,7	3,9	6,2	22,9	22,9
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność		4 317,8	3 627,3	4 304,3	12 249,3	12 271,7
60.21	Pozostały pasażerski transport rozkładowy lądowy		122,8	797,3	41,8	962,0	968,1
60.23	Pozostały pasażerski transport lądowy (bez taksówek)		5,9	90,4	2,1	98,5	99,5
61	Transport wodny		2,3	17,2	2,2	21,7	21,9
62	Transport lotniczy		37,8	405,7	9,3	452,9	455,9
63	Działalność wspomagająca transport związana z turystyką						
63.3	Działalność związana z turystyką		140,2	57,5	43,5	241,2	242,3
71.1	Wynajem samochodów osobowych	.	23,5	472,2	97,7	593,3	595,4
O	Działalność związana z kulturą, rekreacją i sportem		1 555,5	89 4,	576,1	2 221,0	2 237,7
92.3	Inna działalność artystyczna i rozrywkowa		154,2	17,3	83,0	254,6	256,5
92.5	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów i pozost. dział. kulturalna		98,2	12,7	65,0	176,0	177,4
92.6	Działalność związana ze sportem		163,2	21,1	37,5	221,8	223,5
92.7	Pozostała działalność rekreacyjna		79,4	5,4	101,7	186,5	194,4
93.04	Działalność związana z poprawą kondycji fizycznej		10,6	5,3	6,8	22,7	22,8
	Ogółem CRDT	132,1	1151,8	1978,3	704,1	4448,0	4478,0

Tablica 8a. Nakłady inwestycyjne na środki trwałe w charakterystycznych rodzajach działalności turystycznej w 2011 roku, ceny bieżące (w mln PLN)

	Rodzaj działalności	Nakłady na produkowane aktywa niefinansowe					Nakłady ogółem
		Budynki mieszkalne	Pozostałe budynki i budowle	Środki transportu	Pozostałe	Ogółem	
	Drugie domy	132,1	.	.	.	132,1	132,1
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	.	2028,9	69,0	606,2	2711,3	2711,3
55.1	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	.	811,2	13,9	152,9	978,0	978,1
55.2	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	.	377,3	97	33,6	420,6	420,7
55.3	Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	.	36,3	2,3	6,6	45,2	45,2
55.9	Pozostałe zakwaterowanie	.	84,9	2,4	14,0	101,3	101,3
56.1	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	.	580,5	28,0	344,3	952,8	952,8
56.2	Przygotowanie żywności dla odbiorców zewnętrznych, pozostała gastronomiczna działalność	.	49,1	7,4	39,8	96,3	96,3
56.3	Przygotowywanie i podawanie napojów	.	59,5	5,3	15,3	80,1	80,1
H	Transport i gospodarka magazynowa	.	44242,2	7095,5	2060,3	53724,8	53724,8
49.1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	.	22,7	590,6	21,2	634,5	634,5
49.3	Pozostały transport lądowy pasażerski (bez taksówek)	.	1 023,1	2 317,0	288,0	3 628,1	3 628,2
50.	Pasażerski transport wodny i lotniczy	.	4,1	348,4	5,9	358,4	358,4
77.11	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	.	64,3	860,8	160,7	1 085,8	1 085,8
N	Usługi administrowania i działalność wspierająca	.	556,9	1947,3	1065	3595,9	3595,9
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa	.	58,8	35,5	18,3	112,6	112,6
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	.	6382,4	180,1	864,7	7500,1	7500,1
91.0	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	.	895,7	25,9	179,9	1 101,5	1 104,2
93.1	Działalność związana ze sportem	.	3 426,7	103,3	304,5	3 834,5	3 850,9
93.2	Działalność rozrywkowa i rekreacyjna	.	1 070,6	21,0	110,6	1 202,2	1 208,3
96.04	Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej	.	96,7	5,4	30,0	132,1	132,1
	Ogółem CRDT	132,1	8 661,6	4 377,0	1 725,6	14 896,2	14 921,5

Tablica 8b. Wartości brutto środków trwałych charakterystycznych rodzajów działalności turystycznej w 2011 roku, ceny bieżące (w mln PLN)

Rodzaj działalności		Wartości brutto środków trwałych			
		Pozostałe budynki i budowle	Środki transportu	Pozostałe	Ogółem
55.1	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	13 411,0	130,6	804,7	14 346,3
55.2	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania	2 371,2	69,1	155,2	2 595,4
55.3	Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe	154,4	21,6	112,4	288,3
55.9	Pozostałe zakwaterowanie	332,6	10,9	25,4	368,9
56.1	Restauracje i pozostałe placówki gastronomiczne	4 861,8	168,6	833,4	5 863,7
56.2	Przygotowanie żywności dla odbiorców zewnętrznych, pozostała gastronomiczna działalność	337,4	20,0	91,8	449,3
56.3	Przygotowywanie i podawanie napojów	682,4	36,9	93,7	813,0
49.1	Transport kolejowy pasażerski międzymiastowy	615,3	4 374,0	53,7	5 043,0
49.3	Pozostały transport lądowy pasażerski (bez taksówek)	7 250,4	4 748,0	701,7	12 700,1
50.	Pasażerski transport wodny i lotniczy	292,4	2 568,3	28,0	2 888,6
77.11	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	348,2	2 399,9	357,9	3 106,0
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa	1 066,9	77,2	127,8	1 271,9
91.0	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	3 409,2	45,9	1 373,4	4 828,6
93.1	Działalność związana ze sportem	13 898,0	109,0	846,7	14 853,7
93.2	Działalność rozrywkowa i rekreacyjna	1 963,4	57,3	319,8	2 340,5
96.04	Działalność usługowa związana z poprawą kondycji fizycznej	241,7	37,7	103,5	382,9
	Ogółem CRDT	51 236,2	14 874,9	6 029,0	72 140,1

Tablica 9. Turystyczne spożycie zbiorowe według poziomu administracji (w mln PLN)

Rodzaj działań	Poziom centralny	Województwa	Powiaty	Gminy i miasta na prawach powiatu
Promocja	104,0	.	.	.
Administracja	3,3	.	.	.
Turystyka razem	107,3	121,7	50,3	56,3
Hotele i restauracje	0	69,5	0	0,6
Ogółem	107,3	191,2	50,3	56,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS; Ustawa budżetowa z dn. 20. 01. 2011 r. Dz. U. nr 29 poz. 150.

Tablica 10a. Liczba podróży i udzielonych noclegów wg rodzajów turystyki i grup nabywców (w tys.)

Wyszczególnienie	Zagraniczna turystyka przyjazdowa			Turystyka krajowa			Zagraniczna turystyka wyjazdowa rezydentów		
	Turyści	Odwiedzający jednostkowi	Odwiedzający razem	Turyści	Odwiedzający jednostkowi	Odwiedzający razem	Turyści	Odwiedzający jednostkowi	Odwiedzający razem
Liczba podróży	13350	47395	60745	32900	-	32900	7538	33900	41438
Liczba udzielonych noclegów	51640	-	51640	160600	-	160600	98961	-	98961

Tablica 10b. Zagraniczna turystyka przyjazdowa: liczba przyjazdów i udzielonych noclegów wg wykorzystanych środków transportu (w tys.)

Wyszczególnienie		Liczba przyjazdów	W tym turystów	Liczba udzielonych noclegów
1.	Transport lotniczy	3 480	3 300	21 600
1.1.	Loty rejsowe	3306	3135	20 582
1.2.	Loty czarterowe	162	153	1 000
1.3.	Loty prywatnymi samolotami	12	12	18
1.4.	Inne środki transportu powietrznego	n.a.	n.a.	n.a.
2.	Transport wodny	350	310	700
2.1.	Linie pasażerskie i połączenia promowe	.	.	.
2.2.	Statki wycieczkowe (cruise ship)	.	.	.
2.3.	Jachty	.	.	.
2.4.	Inne środki transportu wodnego	.	.	.
3.	Transport lądowy	56 915	9 740	29 340
3.1.	Kolej	1 650	1 000	5 650
Razem drogowe		55 265	8 740	23 690
3.2.	Transport autokarowy oraz inne środki publicznego transportu drogowego	.	.	.
3.2.1.	Taksówki, limuzyny, wynajęte samochody z kierowcą	.	.	.
3.2.2.	Wynajęte pojazdy z napędem zwierzęcym	.	.	.
3.3.	Prywatne pojazdy samochodowe (do 8 pasażerów)	.	.	.
3.4.	Pojazdy samochodowe wynajęte (bez kierowcy; do 8 pasażerów)	.	.	.
3.5.	Inne środki transportu drogowego (rowery, motocykle)	.	.	.
3.6.	Pieszno	.	.	.
Ogółem		60 745	13 350	51 640